

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ БССР

7-ы год выдання.

Штодзённая газета

№ 146 (1741) Чацвёр, 1-га ліпеня 1926 г

Сёння на ранішнім пасяджэнні 3-й Сесіі ЦВК БССР—ад 10 гадзін раніцы да 2 гадзін дню—будзе заслухан даклад: „Сельска-гаспадарчы падатак на 1926-27 г.“ (дакладчык тав. Васілевіч).

На вяртанні пасяджэнні—ад 6 гадзін да 9-ці гадзін—будзе заслухан даклад „Справіцельн.-трудова кодэкс“ (дакладчык т. Сташэўскі).

Час. вык. аб. скартара ЦВК БССР ўс. м. Ігнатюска.

Моц кааперацыі—у актыўнасці яе гаспадароў.

Часта пайшчыкі разважаюць гэта: „Наша справа толькі пай закладзе, абраць праўленне і рэвізійную камісію, а далей усе пойдзе ўжо само сабою“. І самі як бы адыходзяць у бок ды па-правад, добра ці блага пойдзе справа. І калі кааператыву пачынае кульгаць, вырываецца растрата, калі робіцца вядома, што пай вылацелі ў коміні, тады пайшчыкі лаюць праўленне, рэвізійную камісію і кааператыву наогул і не лагадуцца, што лаюць самі сябе. А між тым, практыка кааперацыі, што толькі такія кааператывы адольны правільна працаваць і развівацца, дзе пайшчыкі адчуваюць сабе запраўдныя гаспадары кааператыву і выкажваюць гэта на справе.

Прыватны гаспадар сам стварае свой гандаль. Ён за ім сочыць, усе ў яго разлічана, усе падлічана. У кааперацый гаспадары—усе сабры-пайшчыкі. Праўленне—гэта прыказчык пайшчыкаў. Праўленне яно адказнае за сваю працу перад сходам пайшчыкаў. Яно адказнае перад пайшчыкамі таксама і рэвізійная камісія.

Але для таго, каб выбарныя органы адчувалі сваю адказнасць, пайшчыкі павінны быць актыўныя. Пайшчыкі павінны быць актыўныя ў сваёй працы перад сходам пайшчыкаў. Яно адказнае перад пайшчыкамі таксама і рэвізійная камісія.

На агульным сходзе пайшчыкі арганізаваныя парадкам могуць вырабіць шэраг ваўваг, ухваліць паставы, скіраваныя да палепшэння працы кааператыву. Адсюль яна, што на агульным сходзе павінны з'яўляцца ўсе пайшчыкі, сур'ёзна і ўважліва ўслухоўвацца ва ўсё тое, аб чым гаворыцца на агульным сходзе. Пайшчыкі не павінны быць пасіўнымі і павінен памятаць, што тут сабраліся для справы, а дзея гэтага тут трэба ўважліва ўсе пайшчыкі ўважліва і вырашаць іх. Асабліва крытычна сабры-пайшчыкі павінны аднесціся да пытання аб гаспадары-пайшчыках.

Плане працы кааператыву, уносячы ў яго папраўкі і дапаўняючы яго. Але мала абмежавацца зацверджаннем плана. Трэба сачыць за яго правільным ажыццяўленнем. Дзяля таго, што пайшчыкам, асабліва вялікага кааператыву, цяжка абірацца часта, дык абавязак бязупыннага нагляду і кантролю за чыннасцю праўлення ўскладаецца на рэвізійную камісію. Ня менш 4-х разоў у год трэба абраўдаваць кааператыву.

Праўленне разам з рэвізійнаю камісіяй павінна штомесечна адмаць рэшту тавараў. Вялікую ролю ў наглядах за штодзённым чыннасцю кааператыву павінна адгрываць крэдытны камітэт, чаму в яе неабходна патрабаваць справаздачу. Толькі гэтым парадкам магчыма сваячасна ўхіліць шкодлівыя ваганы.

Павінна быць не фармальнае выслухоўванне дакладаў, а сур'ёзна і ўдумчывае адносіны да іх. Трэба прасіць вытлумачыць неважывае і крытычна аднесціся да ацэнкі працы. Саме галоўнае, да чаго павінны імкнуцца сходы пайшчыкаў—гэта паматчымае больш поўнае выявіць і абмеркаваць ваганы ў працы спажывецкага таварыства і вырабіць нахонт іх канкрэтныя праваны, якія лягуць у аснову далейшае працы праўлення.

Для таго, каб праца кааператыву ішла нармальна і развівалася, для таго, каб кааператыву мог парадаваць сваіх пайшчыкаў ростам авароту, даставаць тавараў па таннай цане—для гэтага патрэбен бязупыны і сымтэтычны кантроль уоіх саброў-пайшчыкаў над працаю кааператыву.

Актыўнасць пайшчыкаў—першая ўмова гэтага.

Міжнародны Дзень Кааперацыі напамінае ўсім несьведомым сябрам кааперацыі аб іх абавязку.

Паспяхоўнае развіццё кааперацыі будзе забяспечана толькі тады, калі сабры-пайшчыкі блізка падыйдуць да працы кааператыву.

Моц кааперацыі—у актыўнасці яе гаспадары-пайшчыках.

У Англіі уводзіцца 8 гадзін прыцы у капальнях.

Урадавы заканапраект унёсакі ўхвален парламентам, не зважаючы на пратэсты рабочае партыі і лібералаў.—Англія будзе першай у еўрапейскіх дзяржаў, дзе капальні будуць працаваць ня 7, а 8 гадзін у дзень.

Выканком саюзу гарнякоў ухваліў не падначаліцца новаму закону. Сканчэння забастоўкі зараз зусім не прадбачыцца.

Рэакцыя свайго дабілася.

Урадавы праект ухвален большасцю палаты.

ЛЕНДАН, 29 УІ. Бурныя дэбаты ў палате вобшчын аб урадавым заканапраекце нахонт 8-мігадзінага працоўнага дня ў вугольнай прамысловасці былі спынены пасля таго, як марскому міністру, выступіўшаму для адказу ад імя ўраду, ня далі газарыць.

Канчаток дэбатаў адзначыўся выступленнем Бальдвіна, які в абурэннем адхіліў папрокі ў прыхільнасці да адваго боку.

Пасля спынення дэбатаў папраўка рабочае партыі да заканапраекту была адхілена 355-цю галасамі проці 163-х і заканапраект быў ухвален у другім чытанні.

Гарнякі ня згодзяцца ніколі на павялічэнне рабочага дня.

ЛЕНДАН, 29-6. У выступленні перад 10-цю тысячамі вуглякоў у Фолькеры Кук заявіў: „Час змяніўся, і цяпер ужо не правядуць вядуць масу, а маса вядзе правадыроў“.

Нахонт праекту аб павялічэнні даўжыні працоўнага дня ў капальнях Кук заявіў: „Законапраект бясспрэчна будзе ўхвален, але сам вуглякоў ніколі ня згодзіцца нават абмяркоўваць павялічэння даўжыні працоўнага дня, і 1.200.000 вуглякоў ніколі ня вернуцца да той даўжыні працоўнага дня, якая існавала 18 гадоў назад“.

Транспартнікі дадуць адпор наступу на рабочы дзень.

ЛЕНДАН, 29-6. Выканком саюзу транспартнікаў выказаўся за адклад канфэрэнцыі выканкомаў прафсаюзаў.

У другой разгалосці выканком заклікае ўвесь прафесійналы рух даць аб'яднаны адпор патукам ураду павялічыць даўжыню працоўнага дня.

Урад спадзяецца ўнесці разлад у рады бастуючых.

ЛЕНДАН, 29-6. Урадавае радыё распускуе такое паведамленне аб адхіленні сесіі сесіі выканкому федэральнага гарнякоў: сесія будзе абмяркоўваць той новы напрамак, які набыў в голым канфлікце ў з'вязку з урадавым заканапраектам аб павялічэнні даўжыні працоўнага дня. Пасля ўхвалення гэтага заканапраекту ўласныя капальні, прапаганду, на якіх умовах яны згодны аднавіць працу ў капальнях. Міністар унутраных спраў аб'яваў ужо абаранцаў гарнякоў, якія выкажуць згоду вярнуцца на працу.

Паведамляецца, што ранейшы стаўкі ваработку, будуць захаваны ў абмен за лішнюю гадзіну працы.

Думаюць, —звзначана ў паведамленні, —што значная частка гарнякоў згодзіцца на новыя ўмовы.

Закуліская работа герояў „чорнае пятніцы“.

ЛЕНДАН. „Дэйлі Тэлеграф“ паведамляе, што ў кавы мінулага тыдня адбыліся неафіцыйныя нарады в мотак адшукваць якую-небудзь форму параспінства ў вугальным канфлікце. Газета адзначае, што ні ўласныя капальні, ні прадстаўнікі саюзу вуглякоў на гэтых нарадах ня ўдзельнічалі.

Спраўкі, якія мае аб гэтым карэспандэнт ТАСС, даюць магчымасць думаць, што некаторыя сабры рабочае партыі на сваёй ініцыятыве спрабуюць знайсці форму згоды, падрыхтоўваючы глебу ў уплыновых колах.

„Чутні аб падрыхтоўцы здачы ня маюць грунту“.

Заява Арнота прадстаўніку ТАСС.

ЛЕНДАН, 29-УІ. У з'вязку з упартымі чуткамі аб прыватных перамовах па „падрыхтоўцы глебы“ нахонт магчымасці ўпарадкаваць канфлікт у вугольнай прамысловасці, карэспандэнт ТАСС меў гутарку з кіраўніком аддзела друку федэрацыі гарнарабочых Падж Арнотам. Апошні заявіў, што ўсе волгукі ангельскага і чужаземнага друку аб магчымасці згоды і аб, нібыта, згодзі з тоне лідэраў гарнарабочых, толькі ўводзяць у абман.

Арнот падкрэсліў, што Кук і Сыміт у сваіх апошніх выступленнях ня выкавалі нічога новага. Што-ж датычыць іх залу, нібыта лепш зменшыць заробатак, чымся павялічыць даўжыню працоўнага дня, дык яны мелі толькі характар разважання з мэтай падкрэсліць, што гарнарабочыя катэгарычна адмовіцца працаваць больш 7-мі гадзін у дзень.

На запытанне, чаму з'явіліся гэтыя паведамленні газет аб магчымасці згоды, Арнот адказаў, што ўсе яны ня маюць падставы, паколькі справа датычыцца лідэраў федэрацыі гарнарабочых. Гэтыя паведамленні з'яўляюцца прапагандаю з мэтай зааспакоіць буржуазію і стварыць уражанне, што федэрацыя гарнарабочых схіляецца да згоды.

Такое уражанне аусім нявернае і бяспруднае, скончыў Арнот.

Цьвёрдалобія, як і раней, пагражаюць СССР.

ЧЭМБЭРЛЕН І БАЛЬДВІН САЛІДАРНЫ З ЧЭРЧЫЛЕМ.

ЛЕНДАН, 29-6. На запытанне ліберала Бэні, ці пытаўся Чэрчыл паліцыі міністэрства замежных спраў перад заклікам в перасольжарога да асоб, якім даручана вёсці гандлёвыя справы в СССР,—Чэмбэрлен адмовіўся паведаміць, ці адбываўся абмен думкамі між міністэрствамі і дадаў: „Бару на сябе поўную адказнасць за прамовы маіх калег, як за све ўласныя“.

Далей Бэні запытаў прэм'ера, ці ваджаецца ён і ўрад в напады Чэрчылі І Біркенхэда проці савецкага ўраду.

Бальдвін адказаў: „У нашай партыі некаторыя хоцьдэ пешкі, іншыя лётаюць на крыльях“.

Пралетарыят СССР ня спыніць дапамогі.

Збор на карысць бастуючых у Смаленшчыне.

СМАЛЕНСК, 29-6. Агульны сход ткачоў Ярцаўскае мануфактуры ўхваліў рэвалюцыйны пратэст проці спробы ангельскага ўраду ўмяшацца ў унутраныя справы СССР.

Да гэтага часу ярцаўскія ткачы ах-

„ДАЙЦЕ ТОЛЬКІ СРОК“.

ЛЕНДАН, 29-6. Міністар унутраных спраў Хіко у выступленні перад сваімі выбаршчыкамі ў Гоўскай залі, што паводзіны савецкага ўраду ў дачыненні да Англіі былі ў найважышай меры „варожымі, неадказнымі, неадказнымі“.

Далей Хіко заявіў: „Усё-ж такі ў якасці сабра ўраду я прашу маіх выбаршчыкаў ухваліць паставу аб тым што высылка расейцаў в Англіі была-б несправядліва. Я прашу маіх выбаршчыкаў даверіцца мне яшчэ на некалькі месяцаў. Дайце нам магчымасць управіцца в расейскай большаю так, як мы ўправіліся в большаю ўсеагульнае забастоўкі—у належны момант і належным парадкам“.

Суд над нападчыкамі на Кемаль-пашу.

ГАЛОЎНЫЯ ЎДЗЕЛЬНІКІ НАПАДУ—МАНАРХІСТЫ.

КАНСТАНТЫНОПаль, 24-6. Зіа-Хуршід, Лаз Ізмаілі і груза Гюфры аналі сабе віваватымі ў падрыхтоўцы змовы проці Кемаль-пашы. Яны паведамілі, што сацлыі за прэзідэнтам і ня раз спрабавалі вырабіць вамах на яго як у Ангоры, так і ў іных месцах. Замах, вадлуг слоў абвінавача-

ных, ня быў выканан в прычыны копкае тэхнічнае арганізаванасці. Памяненны асобы заявілі таксама, што ў выпадку ўдачы змовы, прэзідэнтам рэспублікі меў быць галоўны кіраўнік змовы Шуары, які дзейнічаў у кантакце в князем Кара-Бекірам, Рэфэт-пашою і Раўфам.

Рэфармісты ўхіліліся ад міжнароднае забастоўкі салідарнасці.

НА КАНФЭРЭНЦЫІ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛУ ГАРНЯКОЎ.

БЭРЛІН, 26-6. Старшыня аб'яднаных нямецкіх прафсаюзаў гарнякоў Гуэман паведаміў в карэспандэнтам ТАСС сваімі ўражаннямі аб лёнданскай канфэрэнцыі Інтэрнацыяналу гарнякоў, на якой ён прысутнічаў у якасці нямецкага прадстаўніка. Як кажа Гуэман, пытанне аб аб'яднанні міжнароднае забастоўкі салідарнасці гарнарабочых ня было канчаткова вырашана і перададзена на разгляд асобных сэкцый.

Гуэман кажа, што воля да барацьбы і пачуццё салідарнасці ангельскіх рабочых нічым не паруміліся. Паведамленні газет аб падзеле сіл гарнякоў аусім няправільныя.

Гуэман заявіў на той факт, што нямецкія вугольныя індустрыі не спрабавалі нават утвараць угаворы аб парастаўцы вугалю ў Англіі, і што галоўны кантынгент прывозкі ў Англію

вугалю ідзе з Польшчы, якая прадае яго вельмі танна. Вадлуг слоў Гуэмана, у бліжэйшыя дні нямецкі саюз гарнарабочых пасылае ангельскім таварышам чарговую грашовую дапамогу в сродках, сабраных на мясцовых гарнарабочых. Да гэтага часу нямецкія гарнякі паслалі ангельскім вуглякопам 6 тысяч фунтаў стэрлінгаў.

БАРАЦЬБА 2-Х ЛЯГЕРАЎ БАЎГАРСКАГА ПРАФРУХУ.

ВЕНА, 28-6. З Сафіі паведамляюць, што між рэфармістамі і невадзенымі распачаліся рэшаючы перамовы нахонт аб'яднання прафсаюзавага руху. Галоўным пунктам перамоў з'яўляецца пытанне аб тым, ці трэба далучыцца да Амстэрдамскага Інтэрнацыяналу ці лепш да Прафінтэрну. прычым рэфармісты патрабуюць абавязкова далучыцца да Амстэрдаму у той час, як невадзеныя хочуч, каб пытанне было перададзена на вырашэнне аб'яднанага кантэроу.

Савецка-нямецкі ўгавор ратыфікаваны.

Абмен ратыфікацыйнымі граматамі.

БЭРЛІН. 29-УІ. Сёння ў нямецкім міністэрстве замежных спраў адбыўся абмен граматамі аб ратыфікацыі падпісанага 24-красавіка ў Бэрліне савецка-нямецкага ўгавору. Адначасна ад-

быўся і абмен нотамі аб гэтым. Ад імя нямецкага ўраду перадаў ратыфікацыйную грамату міністру замежных спраў Штрэвэман, а ад імя савецкага—савецкі пасол Красцінскі.

Валікі размах з малымі магчымасцямі.

ДЭНЛЯРАЦЫЯ НОВАГА ФРАНЦУСКАГА ЎР'ДУ.

ПАРЫЖ. У дэкларацыі новага ўраду звзначана: слада кабінету сьведчыць аб тым, што ўрад адсоўвае на другі план усе доводы палітычнага характару і спадзяецца, што палата забяспечыць яму патрэбную палатасць. Удзельныя вынікі асарацыі у Марока і ў Сірыі ажыццяўленне бюджэтнае раўнавагі, пайхільная воля да правядзення рэжыму эканоміі—усё гэта дзяляе сладавацца, што ўрад ня высуе перад выбаршчыкамі падатку новых патрабаванняў. Адак, хоць і патрэба абавязкова пераглядзець падаткі і скараціць надвыдатныя стаўкі ападаткавання, трэба мець на ўвазе, што гэта мера нічога ня дасць, калі мы не распачнем энергічна адваўдаць ваджы. Урад ухваліў распачаць стабі-

лізацыю франка, бо неабходна спыніць бязупыннае змяншэнне курсу франка, праціпастыію яму перагародку ў выглядзе рэзэрвае каванцыі, дасягнуць, каб ніхто не баяўся ўтвараць вядзельні на франкі.

Апрача таго, ўрад будзе дамагацца міжнароднае дапамогі не дапушчаючы ніякага замаху на суверэнітэт краі.

У пытаньнях замежнае палітыкі ўрад прыводзіць далей курс ранейшых урадў, а ў пытаньнях унутранае палітыкі будзе настайваць, каб вярнуцца да сымтэмы выбараў па акругах. Урад лічыць, што вельга трапіць часу на разважаны, што трэба дзейнічаць шпарка. Урад будзе дамагацца перад парламентам надання аму дзеля гэтага паўнамоцтваў і сродкаў.

Фашызм усё больш наглее.

ПАРЫЖ, 28-6. У Реймсе адбыўся ўезд французскіх фашыстаў, у якіх удзельнічала 4 тысячы дэлегатаў. У якав пратэсту рабочыя Реймсу бларэвалі палітычных пераможаных палаталі шматлікую праціфашыстскую маніфестацыю, якая скончылася мі-

тынгам в удзелем 10 тыс. чал. Фашысты выклікалі стычку в камуністамі, якая паўтарылася ў Парыжы на ўсходнім вакзале, калі вярнулася туды частка дэлегатаў з'езду. Пры стычках паранена некалькі чалавек.

**УЗМАЦЕНЬНЕ АПАЗІЦЫЎ У РЭФАР-
МІСЦІХ САЮЗАХ НЯМЕЧЧЫНЫ.**
БЭРЛІН, 29-УІ. Водлуг вестак, якія
нададзены да гэтага часу аб выніках
выбараў на зьезд вольнага саюзу ме-
талістаў, у 187-мі дэлегатаў падлягаю-
чых абранню, біліка 35-ці будзе аб-
рана ад апазіцыі.
Вынікі сучасных выбараў у параў-
наньні з выбарамі на Брэслаўскі зьезд
прафсаюў у 1925 годзе, сьведчаць аб
павялічэньні ўсёй процанту ўдзельні-
каў галасаваньня і аб узмацненьні апа-
зіцыі, акая, аднак, не дасягнула яшчэ
рэкордных лічбаў выбараў на зьезд ме-
талістаў у часе рэвалюцыйнага ўдому
у 1923 годзе.

**ЖЫХАРСТВА КАНТОНУ НА СТАРАНЕ
ЎРАДУ.**

КАНТОН, 23-УІ. У дзень ушпаміну
ахвяр Шаміноскіх расстрэлаў у Канто-
не адбыўся сьтопясны мітынг, на якім
выступіў Чан-Кай-Шу, заклікаўшы не
пашлабляць барацьбы проці імперыяліз-
му і мілітарызму, а таксама падтры-
маць Гуансюю экспэдыцыю.

З правам выступілі таксама прад-
стаўнікі рабочых, студэнцкіх, сялян-
скіх і купецкіх арганізацый, прадстаў-
нікі стачацкага камітэту, вайскавое
рады, жаночае фэдэрацыі і інш.

Ухвалена на мітынгу рэзалюцыя
завячае, што байкот Ганконгу паві-
нен дагэту пакуль на будучы ўхва-
лены патрабаваньні кантонскага ўраду
наконт упарадкаваньня пытаньня аб
Шаміноскіх расстрэлах. Удзельнікі кля-
нуцца падтрымаць кантонскі ўрад і Гу-
ансюю экспэдыцыю, каб захаваць сла-
боў у Гуаньдуне.

Была ўхвалена таксама рэзалюцыя
стачуваньня ангельскім гарняком і пра-
тэсту проці ўмешваньня ангельскага
ўраду ў справу дапамогі ангельскім
рабочым з боку савецкіх прафсаюў.

П. сьля мітыngu адбыліся дэманстра-
цыі. Незважаючы на праліўны дождж
і дрэннае надвор'е дэманстранты са
сьцягамі, музыкай і рэвалюцыйнымі
сьпевамі прайшлі па вуліцах гораду.

Весткі з Кітаю.

У-Пэй-Фу выехаў з Пекіну.

ПЕКІН, 29-6. У-Пэй-Фу ўчора ўво-
дзіўся ў сталіцу на фронт, пра-
быўшы адзін дзень у Пекіне і спаткаў-
шыся некалькі разоў на кароткі час з
Чжан-Цзю-Ліна.

**ПАЧЫНАЕЦЦА НАСТУП НА НАРОД-
НУЮ АРМІЮ.**

ПЕКІН, 29-6. Вынікі перамоў між
У-Пэй-Фу і Чжан-Цзю-Ліна вярну-
цца ў тайне. Думаюць, што гэтыя
перамовы мала дапамаглі наладжанню
прыяцельскіх дачыньняў, хоць і на
выклікалі адрытатга разрыву.

Наконт вайнага становішча друг
паведамляе, што ў выніку нарады
будзе выдан загад аб усеагульным
наступе, які павінен распачацца
заўтра. Пытаньне аб канстытуцыі,
складае ўраду і інш., водлуг чутак,
яшчэ не ўпарадкавана. Наогул, вайтэй-
скія колы пэсімістычна ацэньваюць
вынікі асабістага спатканьня У-Пэй-Фу
з Чжан-Цзю-Ліна.

3 польскага друку.

(Этапы сьлужэньства, ролі мяняюцца. Пагроза «нятыкальнасьці»).

Праг некалькі дзён адбудзецца ў
сойме разгляд самага вострага пытань-
на на сучаснай сесіі—разгляд урада-
вага праекту аб зьмене канстытуцыі.

Спачатку ўрадавыя колы хацелі па-
ставіць гэтак пытаньне на першым
пасяджэньні сойму, якое адбылося
22-га чэрвеня, але ў апошнюю хвіліну
яго зьнялі з парадку дня і на тым
пасяджэньні быў разгледжаны толькі
праект дзяржаўнага бюджэту на трэ-
цюю кватэру 1926 году. Магчыма, што
ўрадавыя колы хацелі гэтым пытань-
нем выявіць становішча сойму, яшчэ
раз пераканацца ў яго сьлужэньстве і
тады толькі рызыкнуць паставіць пы-
таньне аб зьмене канстытуцыі, выра-
шэньне якога выявілася-б адзіным да-
сягненьнем Варшаўскага «перава-
роту».

Праект дзяржаўнага бюджэту за-
цьверджаны, як вядома, большасьцю
галасоў. Працэдура праекту галасавалі
выключна эндэкі. Аб характэрных
асаблівасьцях эндэцкага галасаваньня
«проці» бюджэту піша «Кур'ер Ві-
ленскі» (№ 143):

«Народна-нацыянальны саюз усё яшчэ
цвёрда стаіць на становішчы вострай
апазіцыі і два разы галасавалі проці
праекту дзяржаўнага бюджэту».

Толькі пры трэцім галасаваньні, калі
праект мог канчаткова прайсьці, эн-
дэкі спалохаліся сваёй магчымай
перамогі над урадам і галасавалі «за»
праект.

Першымі двума галасаваньнямі яны
ліш раз «выкавалі» недасер'е сучас-

Варожая СССР дэманстрацыя польскага ўраду

ВВРШАВА, 29-6. «Газета Варшав-
ска Поранна» вымяшчае сьвёжы па-
радавіц аб грамадзянскай паніхідзе
па Пятлюры зазначае, што на паніхі-
дзе прысутнічалі афіцыйныя асобы.
Газета зьяўляе, што гэта зьяўляецца
маніфэстацыяй на карысьць фэдэралі-
стычнага пляну, які некаторыя колы
хацелі б навязаць краі.
«Правачыя колы,—зьяўляе газета,—
лічаць, што будучыня Польшчы—на
Усходзе і думаюць праводзіць на
Усходзе актыўную палітыку. Мы вель-
мі непакоімся, ці не пераацэньваем
магутнасьці Англіі. Мы лічым таксама
варгым пакаваньня тых, хто падман-
вае сябе надзеяй на дапамогу Англіі
ў абароне польскіх ітарасаў».

Газета лічыць паніхіду па Пятлюры
дэманстрацыяй проці СССР.

Польска-нямецкі канфлікт.

ВАРШАВА, 29-УІ. У польскім дру-
ку зьявіліся непакойныя весткі аб но-
вых непаразуменьнях між Польшчай і
Нямеччынай. Польскі друк неадволен
зробленым нядаўна абмежаваньнем вы-
вазу польскага вугалю праз Гамбург.
Сьвёжненьні нумар «Экспрэса Поранна-
га» паведамляе аб пастанове рэйхста-
гу наконт высяленьня з Нямеччыны
70-ці тысяч польскіх рабочых і па-
трабуе скасаваць абцяжненьні Саксоні-
скага сьпіныць высылку немцаў з Поль-
шчы.

Польскі ўрад даручыў паслу пера-
даць пратэст нямечкаму ўраду.

Верх польскае «справядлівасьці»

ВАРШАВА, 29-УІ. Апэляцыйны суд
пераглядаў справу Панчышына, абві-
навачанага ў дапамове ўдзячы Вечар-
кевічу і Багіскаму (завячы забітых
Мурашам, пасылаючы і СССР аб іх
абмеце) і павялічыў прадугледжана-
му пастанові суду першае інстан-
цыі кару з 2 в паловаю гадоў катаргі
на 4 гады катаргі.

Засільле буржуазнага друку ў Саксоніі.

(Атрымана ад нашага рабкора на эспэрандакэй мове).

Саксонія зьяўляецца самым прамы-
словым краем Нямеччыны. Тут жы-
е пралетарыяў. З часу ўтварэньня
рэспублікі Саксонія амаль што заўсёды
мела сацыял-дэмакратычны або каалі-
цыйны ўрад.

Большасьць рабочае клясы Нямеч-
чыны, а тым больш замежныя рабочыя
аўсім на ведаюць аб сучаснай ідэалёгіі
саксонскага пралетарыяту і аб тым,
як значна тут распаўсюджан буржуа-
ны друк. Модны палітычны ўплыў бур-
жуазнага друку значна шкодзіць пась-
пяхуўнаму змаганьню рабочых.

Кампартыі прыходзіцца шмат пра-
цаваць, каб аьменшыць гэты шкодны
ўплыў буржуазіі.

Вядомая газетная фірма Rudolf
Mosse падае наступныя лічбы, якія
характарызуюць як уплыў буржуаза-
га друку, так і працу кампартыі.

Усяго ў Саксоніі выходзіць 268 га-
зет, з іх выходзіць:

штодзённая	146
чатыры разы на тыдзень	9
тры	57
два	16
адзін раз	12
з усіх паказаных газет выдаецца:	
г.з. беспартыйных	— 126 з тыр. 538,000 экз.
нацыяналістычных	— 112 " 485,300 "
рэспубліканскіх	— 16 " 135,070 "
фашысцкіх	— 4 " 19,050 "
сацыял-дэмакрат.	— 13 " 139,400 "
камуністычных	— 3 " 50,000 "
што дае разам	— 1,366,825 экз.

3 польскага друку.

(Этапы сьлужэньства, ролі мяняюцца. Пагроза «нятыкальнасьці»).

Праг некалькі дзён адбудзецца ў
сойме разгляд самага вострага пытань-
на на сучаснай сесіі—разгляд урада-
вага праекту аб зьмене канстытуцыі.

Спачатку ўрадавыя колы хацелі па-
ставіць гэтак пытаньне на першым
пасяджэньні сойму, якое адбылося
22-га чэрвеня, але ў апошнюю хвіліну
яго зьнялі з парадку дня і на тым
пасяджэньні быў разгледжаны толькі
праект дзяржаўнага бюджэту на трэ-
цюю кватэру 1926 году. Магчыма, што
ўрадавыя колы хацелі гэтым пытань-
нем выявіць становішча сойму, яшчэ
раз пераканацца ў яго сьлужэньстве і
тады толькі рызыкнуць паставіць пы-
таньне аб зьмене канстытуцыі, выра-
шэньне якога выявілася-б адзіным да-
сягненьнем Варшаўскага «перава-
роту».

Праект дзяржаўнага бюджэту за-
цьверджаны, як вядома, большасьцю
галасоў. Працэдура праекту галасавалі
выключна эндэкі. Аб характэрных
асаблівасьцях эндэцкага галасаваньня
«проці» бюджэту піша «Кур'ер Ві-
ленскі» (№ 143):

«Народна-нацыянальны саюз усё яшчэ
цвёрда стаіць на становішчы вострай
апазіцыі і два разы галасавалі проці
праекту дзяржаўнага бюджэту».

Толькі пры трэцім галасаваньні, калі
праект мог канчаткова прайсьці, эн-
дэкі спалохаліся сваёй магчымай
перамогі над урадам і галасавалі «за»
праект.

Першымі двума галасаваньнямі яны
ліш раз «выкавалі» недасер'е сучас-

наму ўраду. Палітычная лінія эндэка-
га клубу пры гэтым галасаваньні зьяў-
ляецца праявай яго барацьбы проці
Пілуцкага, прычым у гэтым выпадку
эндэкі ня імкнуліся да якой-небудзь
практычнай мэты. Яны дазволілі сабе
прымяняць гульню ў апазіцыю толькі
дзеля думкі, што іх галасаваньне «про-
ці», не даб'ецца на канчатковым вы-
ніку галасаваньня.

У часе выбараў прэзыдэнта скура га-
рэла ў сотні эндэцкіх дэпутатаў пры
адзін толькі думцы, што іх кандыдат
можа атрымаць большасьць галасоў.
Гэта здарылася і пры гэтым галасавань-
ні, але ў гэтым выпадку эндэкі былі
больш пэўныя, бо наперад ведалі, што
апазіцыя праймае.

У канцы канцоў пры трэцім гала-
саваньні яны самі сябе праймаюць.
Далей «Кур'ер Віленскі», падкрэсьлі-
ваючы страту аўтарытэту сучаснага
сойму, стараецца абараніць ідэю пар-
ламантарызму.

Сойм зацьвердзіў праект дзяржаўнага
бюджэту і ён зацьвердзіць усё, што
яму падляжае ўрад. Ніводнаму з пры-
хільнікаў парламентарызму гэтакса
становіцца сойму ня робіць прыемнасьці,
але мысліцца тыя, што бачыць у гэ-
тым пагрозу самой ідэі парламента-
рызму.

Асямляюцца толькі сучасны сойм,
які павінен сам сябе тэрмінова рас-
пусьціць, каб зьнішчыць Польшчы
магла лутчэй засьляньне яго няслаўнае
існаваньне.

Цяпер надыходзіць другі этап до-
ваду соймавага сьлужэньства. Але роля
«правіцы» і «лявіцы» рэзка мяня-
юцца.

Калі пры разглядзе бюджэту ў апа-
зіцыі была «правіца», то пры раз-

Выканком саюзу гарнякоў не падналіўся закону аб рабо-
чым дні.

ЛЕНДАН, 30-УІ. Выкан. к-т фэдэрацыі горнарабочых пасыла абавору
ў працягу дня становішча ў вугляпрамысловасьці аднагодна ўхваліў па-
нейшаму працівіцца ўсякаму павялічэньню рабочага дня або скарачэньню
заработку.

Румынскі парламент прызнае сябе незаконным.

ВЕНА, 29-УІ. У зьяўку з праверкаю дэпутацкіх мандатаў, усе румын-
скія апазіцыйныя партыі падалі ў парламент рэвалюцыйны пратэсту праці-
барнага тэрору. Быўшы міністар замежных спраў Дука ад лібэральнай пар-
тыі і прадстаўнікі нацыянальнай і сьлянянскай партыяў агаласілі дэкларацыю
пратэсту, у якіх прызнаць парламент незаконным. Хрыст. дэмакраты (фа-
шысты) таксама выступілі з дэкларацыяй пратэсту, акая, аднак, мела на
мёце прыкрыць іх дачыньні да ўраду.

Карэспандэнты ўсіх газет у сваіх справаздачах байкатавалі выст-
леньні міністраў і ўрадавае большасьці.

Ахвяраваньні па Маскве на карысьць бастуючых Англіі.

МАСКВА, 30-УІ. Водлуг даных МГСПС, з 19-га да 28-га чэрвеня за-
дзена дабрахотных ахвяраваньняў ангельскім вуглякопам ад прафсаюных
арганізацый 21.652 руб.

У Саюзных Рэспубліках.

Адмена аплаты дэлегатаў на партканфэрэнцыі.

Аплата дэлегатаў павятовых партый-
ных канфэрэнцый за кошт прадпры-
ёмстваў ускладае значныя выдаткі на
гаспадарчыя ўстановы. ЦК прынаў з
гэтае прычыны немагчымым распаў-
сюджаць на павятовых партыйных
канфэрэнцыі артыкул 79-ы кодаксу
законаў аб працы—аб захаваньні за
рабочымі і служачымі, якія абіраюцца
на зьезды і канфэрэнцыі, сярэдняга
заработку, калі канфэрэнцыя адбываец-
ца ў рабочы час.

**Выпуск камуніст. унів-ту наро-
даў Захаду.**

29 га чэрвеня ўрачыста адбыўся вы-
пуск слухачоў камуністычнага унівэр-
сытэту нацыянальных меншасьцяў За-
хаду імя Мархлеўскага. Па партый-
насьці маскоўскі выпуск разьмяркоў-
ваецца такім парадкам: сяброў Усе-
КП(б)—104, кандыдатаў—19, сяброў
УсеЛКСМ—10 і беспартыйных—4.

**Вучэбнае плаваньне слухачоў
марскіх тэхнікумаў.**

Паўночны Ледавіты аяні. Вучэбны
навісь «Товарищ» 34. Экіпаж вучэб-
нага карабля «Товарищ» які вышаў з
Мурманску ў заграначнае плаваньне,
прислаў прывітаньне па радыё: «Вучні
5-ці марскіх тэхнікумаў, вышлі ў мора
на «Товарище», уживуць усе меры, каб
дапоўніць тэарэтычныя веды практы-
каю і цвёрда вераць, што галоўнае
камандаваньне флёту выкарыстае іх,
як вартых чырвоных камандзіраў». Па-
сылімае шчырае прывітаньне і прасім
не забываць таварышаў на «Товарище».

Да восьмага тыражу 1-ае выйгрышнае пазыкі.

Надходзіць восьмы тыраж 1-ае
выйгрышнае пазыкі. Нададзіць шыро-
кае асьведамленьне трымацеляў аблі-
гацый і ўсяго жыхарства аб ходзе і
выніках тыражу справа вельмі цяжкая,
але неабходная, бо галоўныя трыма-
целі аблігацый—шырокія колы жыхар-
ства.

Цяжасьці і складанасьць гэтае
справы валежаць, галоўным чынам, ад
вэліварнасьці абшару СССР, малапсь-
меннасьці яго жыхароў, слабага разь-
віцця сеткі пляхоў і сродкаў зносін
і цэлага шэрагу іншых абставін.

Але чым больш сур'ёзна і складана
задача, тым больш павінны дапамагчы
нашы грамадзянскія арганізацыі і ўста-
новы органам фінансавана ведаства.
Бо калі ня будзе належна наладжана
асьведомленасьць жыхарства аб тыра-
жы 1-ае пазыкі, а таксама і іншых,
дык тады нельга і думаць аб далей-

Весткі адусюль.

Бэтлен яшчэ будзе біты.

БЭРЛІН, 26-УІ. Швейцарскі ўрад
узьняў судовую справу проці вэнгер-
скага эмігранта Авана Ньютэ, выпяў-
шага па твары Бэтлена. Ньютэ абві-
навачан у зьвязаваньні ў асобе Бэтлена
чужаземнага ўраду.

Дзяржаўнаму пракурору даручана
назначыць дазваньне па гэтай справе.

Ссылака Абд-Эль Керыма.

ПАРЫЖ, 29-УІ. Газета «Котыд'ён»
зацьверджае, што франка-гішпанская
канфэрэнцыя ўхваліла выслать Абд-
Эль-Керыма на Мадатаскар.

Стычка на вуліцы ў Вільні.

ВАРШАВА, 29-УІ. «Экспрэс По-
ранна» паведамляе, што ў Вільні на-
тоўп хацеў адабраць палітычных зьяв-
няў, якія праводзіліся па вуліцы вар-

таю. На дапамогу варце зьявілася кон-
ная паліцыя, акая разважала натоўп

Эканамічнае закабаленьне
Югаславіі Італіяй.

ВЕНА, 28-УІ. Югаслаўская скуп-
шчына (парламант) ратыфікавала ўто-
раньня між Італіяй і Югаславіяй уга-
воры наконт суднаходства па Адрыя-
тычным моры і адчыньня італьян-
скіх прадпрыёмстваў у Югаславіі, а
таксама права найму на іх італьян-
скіх рабочых.

Угаворы былі ратыфікаваны боль-
шасьцю 122 х галасоў урадавае пар-
тыі проці 29-ці галасоў апазіцыі пры
164-х, якія ўстрымаліся.

Харвацкая апазіцыя спаткала выні-
кі галасаваньня бурным выказам пра-
тэсту.

А. Львоў.

(Пасяджэнне 29 чэрвеня).

Насяля спрэчак выступае т. Карклін.

За ажыўленне беларускага мястэчка.

(З заключнага слова тав. Каркліна).

Нацыянальнасці і сацыялістычнае будаўніцтва.

Саматужна-рамесніцкая прамысловасць развіваецца па ўсёй БССР на тэрыторыі паасобных яе частак. Гэтым рамяством займаюцца і беларусы, і расейцы, і яўрэі, і палякі і іншыя. Ва ўсім імперыялістычнай і грамадзянскай вайне, бандытызме, контр-рэвалюцыі, акупацыі—усё гэтае з'явіліся многія выбілы і каліны. Многім прышлося кінуць сельскую гаспадарку і цалкам пераходзіць на працу ў сацыялістычнай прамысловасці. Савецкая ўлада асабліва чула да ўсіх зацікаўленых усяго нацыянальнасцяў. Гэта на раз даказана на справе нашай нацыянальнай палітыкай. Восьмем пытаннем хоць-бы нашага сялянства—беларускага сялянства. Мы ведаем, як царым валоў адбараць ад яго асобу, як народу. Пытанні беларусаў і г. д.—чым яны выкліканы. Яны выкліканы неабходнасцю задавоўваць пільную патрэбу беларускага сялянства ў пытанні падняцця культуры і гэтым утварыць магчымасць беларускага сялянства больш прымаць удзел у сацыялістычным будаўніцтве. Гэта можа падыйсці да любой нацыянальнасці. Вы знойдзеце ў гэтай працы дакладную асцярожную лінію, якая задавальняе неабходныя пытанні, накіраваную на тое, каб падняць эканамічны і культурны ўзровень. Няма такога галасу, які-б сказаў, што ў гэтым пытанні ўжо былі памылкі.

Восьмем прыватныя пытанні, пытанні мястэчак. Развіваецца гэтае пытанне наўраўне з усё гучаю сама тужыкаў—гэта развіваецца яўрэйскае пытанне. Калі вострым некалькі лічбаў, то ў ранейшых 116 мястэчак, механічна ўтвораных (цяпер іх ужо менш) у 290 тысячамі насельніцтва, калі 188 тысяч аўстрыйцаў яўрэі. Яны ў большасці рамеснікі-саматужнікі і беднота. Мы ведаем, што ў гэтых яўрэях ёсць свае клясыя падзелу і пласты. Ёсць гандляры, кулацтва і г. д. Мы даможна маем сваю ацэнку, свой падыход.

Мястэчка пры царызме.

Тут цікава правесці характарыстыку, якой падатковацтва даваў на пытанні аб вывучэнні эканомікі мястэчак. Якое становішча было ў царскі час гэтых мястэчак? Царскі ўрад, які так доўга ўмеў абставіць сабе колам бяспраўя для ўсіх нацыянальнасцяў, асобна яшчэ ўдумаў для прыгнёчанага яўрэйскага нацыянальнасці асобныя законы. Гэты асобны закон у чым заключаўся? Гэта царскі закон аб мяжы аселасці даў у выніку на тэрыторыі Беларусі значныя лік мястэчак, які адносіцца да пасялення гарадскога тыпу. Ня маючы пад сабой ніякіх эканамічных падстаў, паселішчы гэтыя гняздыліся сотнямі паміж сёлаў і вёсак, у эканамічным і культурным напрамку не развіваліся, а з'яўляліся выключна расаднікам беднасці і жабрацтва вагнанага ў гэтую мяжу яўрэйскага насельніцтва.

На гледзячы на поўную адсутнасць эканамічнае моцы, даючы адсутнасці ў насельніцтва, вагнанага ў мяжу мястэчак, заробкаў, царскі ўрад браў у мястэчковых насельніцтва высокія падаткі. Патрэба адшукаць сродкі для жыцця, на хабары ўрадам і прыставам, на выплаты падаткаў, пры адсутнасці магчымасці мець прадукцыйную агульнакарысную працу, прымушала насельніцтва шукаць сродкаў у дробным гандлі, у перакупцы, пазрэдніцтве і часткаю ў дробным саматужным промысле, разлічаным на здаваленне вёсак, якія бліжэй усяго ляжалі ў мястэчку.

Пры такіх умовах жыццё насельніцтва мястэчак, у асобнасці яўрэйскага, знаходзілася ў вельмі цяжкім матар'яльным становішчы, у разбурэннях палову хатах, пасярод граві і беднаты вымаліліся многасямейныя, з'яўляючыся царскім законам сотні яўрэйскіх сем'яў. Вось характарыстыка. Гэта—праўдзінная характарыстыка. А звыш гэтага што даў яшчэ царскі ўрад? З дапамога чорнасоценцаў, нам усім невядомых, ён прынес пагромы і іх паследствы—пажары, падпалы, вобойствы, морам крыві і сльё. Вось што даў царскі ўрад. У дадатак да гэтага ён прышоў той антаганізм між народамі, што жыў на Беларусі,—між палякамі і яўрэямі, між расейцамі і палякамі і яўрэямі, між беларусамі, расейцамі і

г. д. Вось тыя ўмовы, якія былі створаны тут царскім урадам.

Савецкая ўлада—мястэчку.

А што зрабіла Савецкая ўлада, якую яна задавала паставіла перад сабой пасля таго, як у часе Лютаўскай і Кастрычніскай рэвалюцыі быў скінуты царскі ўрад?

Яна ў першую чаргу знішчыла чарту аселасці і паставіла на чаргу дзя павольнае аб перагледзе самога складу мястэчак, вывучэнні іх эканомікі, каб можна было распачаць нейкія захады. Гэта першая задача, якую паставіла перад сабою Савецкая ўлада. А мы-ж ведаем, у якім стане знаходзіліся мястэчкі. У стане паралюша і з гэтага стану Савецкая ўлада паставіла задачу перавесці іх у запраўдны стан. Прыклад некалькі лічбаў, якія гавораць аб гаспадарчай самастойнасці мястэчак: пасярод яўрэяў налічваецца ўсяго толькі 24 проц. асоб гаспадарча-самастойных, у той час, калі пасярод беларусаў мы налічваем гаспадарча-самастойных 48 проц., а сярод іншых нацыянальнасцяў 60 проц. Гаспадарча-самастойных мы налічваем сярод яўрэйскіх насельніцтва 76 проц. (гэта ян, як бачыце поўны паралюш), у той час калі сярод беларусаў мы налічваем гаспадарча-самастойных 52 проц., а сярод іншага насельніцтва 40 проц.

Савецкая ўлада на тэрыторыі абвясціла роўнасць моваў, роўнасць у правах адміністрацыйных і культурных пытаннях, але яна таксама паставіла аўсім ясна і выраза перад сабою эканамічнае пытанне. Мы ведаем, што ў нас на Беларусі адчуваецца востры вямельны недахват. Мы, на гледзячы на гэта, паставілі пытанне аб арганізацыі яўрэйскага насельніцтва, што жадае працаваць у вямлі, і далі дэсаты тысяч дзесяцін вямлі для яўрэйскага насельніцтва. Гэта вялікі крок уперад. Мы ня толькі далі вямлю яўрэйскаму насельніцтву, што жадае на ёй працаваць, але дапамагі аму гаспадарча абсталявацца і адначасна далі магчымасць перасяліцца, уключылі вямлі ў перасяленцкі фонд. Стварылі ўмовы і далейшую магчымасць заняцца сельскай гаспадаркай поруч з іншымі с.г. слязімі насельніцтва. Вось асноўная лінія, якая была ўзята Сав. уладай для таго, каб ажыццiць, выраза ў паралюша мястэчковае насельніцтва.

Увага саматужнікам і рамеснікам.

Потым ідуць далейшыя мерапрыемствы: ільготы саматужнікам, аб якіх вы ўжо слухалі, потым пераглед і вывядзенняў ад падаткаў. Мы стараліся вывучыць гэтае пытанне. Тав. Шмэйлін ужо гаварыў аб спецыяльным абследаванні, што зроблена Камісіяй Экасо разам з саматужна-рамесніцкім саюзам. Мы сцвердзілі, што гэтыя ільготы ажыццiлі саматужнікі і рамеснікі. Зразумела ёсць яшчэ многа недахватаў, ёсць чыноўніцкі падыход з боку паасобных інспектараў, з гэтым трэба змагацца; гэта, магчыма, рэшткі вядзеку, якія захаваліся ад мінуўшчыны. Сталёва матую мы пастараемся вымастыць такіх работнікаў, якія не разумеюць, як трэба праводзіць нашы законы, якія прымаюцца намі на сесіі. Але агульная лінія ўжо ёсць, характарыстыка дадзена. Гэтая агульная лінія ўліла жыццё струмень у жыццё мястэчак, у жыццё саматужнікаў і рамеснікаў. Цяпер на сесіі мы паставілі яноў гэтае пытанне, каб зрабіць новыя крокі ўперад у справе падняцця непасрэдна эканамічнага дабрабыту, дабрабыту саматужнікаў і рамеснікаў у цэлым і ў прыватнасці мястэчковага насельніцтва. Пры дапамозе падняцця рамеснікаў мы падмаем, зразумела, работы самога саматужніка і кваліфікуем яго. А гэта ёсць далейшы крок, аб якім мы гаворым, калі ставім задачу аб узяцці рамесніцка-саматужнай прамысловасці ў мясцовай прамысловасці. Гэта фактычна складае пераходную стадыю да стварэння перспектывы для саматужнікаў і рамеснікаў. Мы ствараем гэтым самым умовы, пры якіх магчымы пераход працы саматужніка і рамесніка ўжо на ўмовы працы дробнай прамысловасці, ствараем кваліфікаваную сілу, патрэбную для далейшага развіцця нашай прамысловасці. Гэта і ёсць наша палітыка, гэта ёсць перспектывы ў эканамічным ажыўленні мястэчак на

будучы час. Мы гэта адзначаем ня проста, як паасобнае пытанне, а як азначаную перспектыву, якая стаіць перад мястэчковым насельніцтвам, для таго, каб выявіць гэтае насельніцтва з стану паралюша, стану беспрасветнага існавання.

Я думаю, што апошнія мерапрыемствы, аб якіх тут казала і якія мы на сесіі прымаем, з'яўляюцца яшчэ крокам у справе ажыццўлення гэтай палітыкі Сав. улады. Нам прыдзецца вынаходзіць яшчэ пераглед мерапрыемстваў па мясцовай прамысловасці і па саматужнай прамысловасці. Патрэбна аб'яднаць пры дапамозе кааперавання (гэта наша асноўная лінія) саматужніка і рамесніка, рацця-

нальна выкарыстоўваючы сродкі, якія адпавядаюць для гэтай мэты. Гэтым будучы дасягнуць вялікіх вынікаў. Але ў далейшым патрэбен будзе пераглед новых карэктываў урадавага характару, пераглед карэктываў непасрэдна мясцовых органаў і мерапрыемстваў законадаўчага парадку для ўсёй краіны ў цэлым.

Вось тыя асноўныя моманты, якія мы выкладаем тут перад сесіяй ад імя ураду ў дакладзе, які намячае нашу далейшую палітыку на бліжэйшы час. І я думаю, што вы падвердзіце гэтыя мерапрыемствы і мы іх наўхільна агульнымі сіламі здолеем ажыццiць.

ПРАЭКТ КОДЕКСУ аб шлюбе, сям'і і апецы.

(ДАКЛАД ТАВ. СЭГАЛЯ).

Кодэкс аб шлюбе ўстарэў.

За 8 год існавання кодэксу аб шлюбе, выдадзенага ў 18 годзе і існуючага ў нас на Беларусі, было патрэбна ўнесці цэлы пераглед змен і дапаўненняў. Пакідаючы ў ранейшым выглядзе прычыны, закладзеныя ў закон аб шлюбе Кастрычніскай рэвалюцыі, мы вайшлі патрэбным унесці цэлы пераглед дакладненняў, дапаўненняў у закон. Артыкулы аб маёмасных адносінах мужа і жонкі сталі стараватымі і вымагаюць новай перапрацоўкі; трэба было значна перапрацаваць законодаўства аб апецы і ахове. І поруч з гэтымі вельмі важнымі ў наш час пытаннямі паўстала

Тав. СЭГАЛЯ.

асноўнае пытанне аб рэгістрацыі шлюбу і аб тым, ці можна шлюб не зарэгістраваць фактычна параўнаць да шлюбу рэгістраванага.

Гэтае пытанне выклікала гарачую дыскусію. Вось ужо скоро гол, як па ўсім Савецкаму Саюзу, ува ўсіх Саюзнах рэспубліках ідзе гэтая дыскусія. Пытанне гэта закрывае інтарэсы шматлікіх мас працоўных, хвалюе кожнага з нас, і калі мы пераходзім да пытанняў шлюбу, мы павінны раней за ўсё развязаць гэтае асноўнае пытанне і вырашыць яго правільна.

Якія існуюць пункты погляду на шлюб.

Па гэтому пытанню існуе цэлы пераглед пунктаў погляду. Давольце на іх кратак спыніцца. Ёсць моцная пільна, якая мае нямала прыхільнікаў і лічыць, што шлюб незарэгістраваны, фактычна трэба параўнаць у адносінах праў і абавязкаў паміж мужам і жонкаю да шлюбу рэгістраванага. Гэта пункт погляду праекту РСФСР. Украіна развівала пытанне іншым спосабам: шлюб належыць рэгістрацыі, але калі незарэгістраваны шлюб дагнецца два гады і калі ў выніку яго была цяжарнасць жонкі ці нараджэнне дзіцяці, то неважэна ад тэрміну гэта лічыцца шлюбам. Некаторыя, дапущаючы абарону дзяржавай фактычнага шлюбу, вымагаюць даць нарматыўны азначэнні шлюбу і паказваць тыя аднакі, якія прыдзецца на судзе даказаць, што ў даным выпадку меў месца факт шлюбу. Ёсць пункт погляду, што абавязак утрымліваць ся жончынну, так і дзіця могуць мець месца толькі ў выніку зарэгістраванага шлюбу і, урэшце, пяты пункт погляду нашага прэзідэнта, які ўносіцца сагодня на сесію, што шлюб належыць абавязковай рэгістрацыі ў органах ЗАГС, ці ва ўстановах, што іх умовах для мужа і жонкі з'яўляюцца ўзаемныя матар'яльныя абавязкі. Што-ж датычыць дзяцей, то іх правы і абавязкі не залежаць ад таго, ці былі іх бацькі ў момант зачатку і нараджэння ў шлюб, ці не. Давольце ўва ўсіх гэтых пытаннях разбрацца.

Ці можна выявіць незарэгістраваны шлюб?

Калі шлюб незарэгістраваны фактычна параўнаць з рэгістраваным, то суд зможа разабрацца і сказаць, што ў даным выпадку меў месца шлюб пры наліччы чатырох умоў.

Супольнае жыццё, узяццё гэтага супольнага жыцця праз і пры наліччы агульнай працоўнай гаспадаркі, пры наліччы дзяцей. Прычым лічыць налічча аднаго-двух аднаго д-воў для таго, каб сказаць, што ў даным выпадку быў шлюб.

Ці так-жа гэта? Мы ведаем, што маецца ня мала сем'яў, дзе няма агульнай працоўнай гаспадаркі, напрыклад, у гарадзе, дзе ёсць сем'я, у якіх няма нават агульнай гаспадаркі, ёсць сем'я, у якіх няма і дзяцей, паміж тым гэтыя людзі жывуць у моцным, устойчывым шлюбе і па гэтых двух аднакіх шлюб не азначыць.

Што тычыцца першых двух аднакіх: супольнае жыццё і выяўленне гэтага жыцця звонку, то асабліва другая аднакіма настолькі распаўсюджаная, каб на ёй можна было на судзе заўсёды ўстанавіць, што ў даным выпадку быў шлюб. Трэба ўнесці поўную асноўную ў гэтыя пытанні. Калі дзеве асобны зарэгістраваны, то факт становіцца іх у шлюб басопрэчны. Суд на падставе пасведчання аб шлюбе прысуджае аднаму неабавязковаму боку ўсё, што яму належыць. Калі-ж шлюб не зарэгістраваны, то, падаючы ў суд іск аб выдачы сродкаў на ўтрыманне неабавязковага боку (з асцёй ва ўсё гэта бывае жанчына), павінен будзе даказаць, што ён знаходзіцца ў шлюбе з іншым бокам, і ўвесць цяжар доказу ўскладаецца на яго. Часта гэта даказаць нельга. І я думаю, што перахлесткі ўвесць цяжар гэтай даказнасці на жанчыну ня варты, ці я лепш жанчыне паказваць правільны, практыкаваны, вельмі проты шлях—шлях рэгістрацыі шлюбу. І лічу, што робячы рэгістрацыю не абавязковай мы, бязумоўна, пойдзем па шляху ўмацавання царкоўнага шлюбу. Калі прыраўнуем фактычны шлюб да рэгістраванага, то можна стыхнуцца в такою акалічнасцю, што будзе супольнае жыццё з 3-4-ма жанчынамі ў шлюбе; наколькі рэгістрацыю робім неабавязковай, гэта вядзе да многашлюбнасці. Па такім шляху мы ісці ня можам.

Пункт погляду Украіны: калі людзі прабылі разам 2 гады і калі ў выніку супольнага жыцця мела месца цяжарнасць жанчыны ці нараджэнне дзіцяці, то гэта прыраўноўваецца да зарэгістраванага шлюбу. Ці можна лічыць гэта шлюбам? Зразумела, не. Дзіця мы ў даным выпадку поўнацёна забяспечваем, бацьку вастаўляем несёці выдаткі, што з'яўляюцца в цяжарнасцю, радзімамі і кармленнем, але лічыць гэта шлюбам нельга.

Бацькі павінны несці выдаткі на выхаванне дзяцей.

Нельга згадзіцца, што матар'яльныя паследствы могуць быць толькі ў выніку зарэгістраванага шлюбу як для жанчыны, так і для дзіцяці.

Што-ж тады рабіць з дзецьмі, якія родацца па-за шлюбам? Дзяржава выходзіць дзяцей на свой кошт ня можа і мы выдаткі па выхаванні дзяцей павінны ўскласці на іх бацькоў, незалежна ад таго, былі яны ў шлюбе, ці не.

Баручы пад увагу ўсё гэта, дзяржава павінна ў закон асна паказаць, хто павінен забяспечыць дзіця, і павінна зорка сачыць за правядзеннем гэтага закону ў жыццё. У закон мы таксама павінны асна і дакладна выявіць свае адносіны да пытання аб рэгі-

страцны шлюб, мы павінны сказаць, што будзем лічыць шлюбам толькі той шлюб, які зарэгістраваны.

Узрост, хвароба, радзтво і шлюб.

Мы ў праекце пакідаем ранейшы ўзрост: 18 гадоў для мужчыны і 16 гадоў для жанчыны. У даным выпадку ніякіх адступленняў быць не павінна.

Ня могуць браць шлюб асобы душэўна хворыя, або ў слабым розумам, а таксама родныя па простаў узыходзячай ці нісходзячай лініі—родныя браты і сёстры. Дваюрадныя браты і сёстры, зразумела, браць шлюб могуць.

Не дапущаецца шлюб аякуну в аякамай, уснымацелю в уснымацелюнай да спынення юрыдычных зносін, аснованых на апецы і ўсынаўленні.

Ня могуць таксама браць шлюб асобы, якія ўжо знаходзяцца ў рэгістраваным шлюбе, або ў шлюбе, які прыраўноўваецца да рэгістраванага, г. зн. у шлюбе, які адбыўся па царкоўнаму абраду да 1-га мая 1920 году, а таксама ў шлюбе, які адбыўся ваграніцай па існуючым там законам.

Пытанні прозвішчаў і грамадзянства.

Муж і жонка, баручы шлюб, могуць асобі агульнае прозвішча, або мужа, або жонкі, або іх влучанае прозвішча, або могуць заставацца пры сваім прозвішчы, якое было да шлюбу.

Калі асоба, якая мае грамадзянства БССР, бярэ шлюб з чужаземцам, то кожны з іх застаецца ў сваім грамадзянстве.

Матар'яльныя адносіны.

Па праекту тае маемасць, якая была ў мужа і жонкі да шлюбу, з'яўляецца іх асабовай уласнасцю. Што датычыцца маемасці, якую муж і жонка набылі агульнай працай, за час шлюбу, то гэта маемасць з'яўляецца іх агульнай маемасцю ў роўных долях.

Праца жанчыны па выхаванні дзіцяці і па выдзяненню хатняй гаспадаркі параўноўваецца да працы мужчыны, які здабывае сродкі для жыцця сям'і. Муж ці жонка мае права на атрыманне друг ад дружкі сродкаў, калі адзін з бакоў беспрацоўны, або непрацадоўны, а другі мае магчымасць гэту дапамогу аказваць. Мы шлюб разглядаем, як сям'ю двух працоўных, дзе кожны з іх павінен працаваць, але калі адзін з бакоў беспрацоўны, або непрацадоўны, то другі бок абавязан дапамагаць аму матар'яльна.

Абавязкі пасля разводу.

Развод можа мець месца і згодна існуючага нашага законодаўства і згодна праекту, як па агульнай згодзе, так і па волі аднаго. Пры аказванні шлюбу бацькі павінны паміж сабою згадзіцца, у каго павінны застацца дзеці і ў якім размеры кожны з іх абавязан удзельнічаць у выдатках па выхаванні дзяцей. Гэта згода павінна быць зацверджана натарысам. Калі муж ці жонка адмаўляецца выконваць гэту згоду, то пытанне развязаецца ў судовым парадку. Калі-ж бацькі ня могуць прысці да згоды, пры кім павінны застацца дзеці, хто павінен плаціць грошы на ўтрыманне дзяцей, то гэта пытанне вырашаецца судом. Пры разводе беспрацоўны муж ці жонка маюць права на атрыманне друг ад дружкі сродкаў на ўтрыманне, калі адзін з іх можа аказаць дапамогу і калі непрацадоўнасць наступіла ў час шлюбу, або пасля, але ў звязку з прабываннем у шлюбе.

Далей мы ўстанаўліваем, што калі муж ці жонка разведзіцца хоць працадоўны, але беспрацоўны, то ён мае права атрымліваць ад працувача ўтрыманне ў працягу аднаго году. Трэба мець на ўвазе, што звычайна беспрацоўны бокам з'яўляецца жонка. Мы ўсё ведаем, што часта жанчына, выходзячы замуж, кідае сваю службу, кідае працу і займаецца хатняй гаспадаркай. Калі-ж будзе даказана судовым парадкам, што яна ўхіляецца пасля разводу ад атрымання працы, яе можна звольніць ад матар'яльнай дапамогі з боку мужа. Абавязак плаціць таксама спыняецца, калі абавязаны бок памірае, або калі асоба, якая атрымлівае сродкі на прахыццё, уступае ў новы шлюб.

Абцяжваць развод нельга.

Трэба памятаць адно, што абцяжваннем разводу сям'ю ўмацаваць нельга. Калі адносіны мужа і жонкі сапсуліся, калі людзі ў выніку сумеснага жыцця сталі чужымі адзін другому, не даваць ім развод, значыцца—з'яўляць агульным ланцюгом чужых людзей. Тут развод з'яўляецца адзіным выхадом з палажэння. І права волю.

нага разводу па воле хаца-б мужа ці жонкі ёсць у найважнейшых норм савета саамаадаўства аб шлюб.

Хто бацька?

Зацяжарэўшая жанчыне ў час цяжарнасьці і мадэрны дэцідэ ў дню яго нараджэньня надаецца права пазначыць у ЗАГС а пазнаваньнем, хто зьяўляецца фактычным бацькам дзіцяці. Калі названы бацькам нікага адказу не дае ў месечны тэрмін на запісаньне ў ЗАГС, калі ён у судовым парадку не абскардзіць, ён запісваецца бацькам дзіцяці. Калі ў час судовата разьбіраньня выявіцца, што гэта жанчына жыла з некалькімі мужчынамі ў часе зацяжарэньня, то суд, калі ён ня можа ўсталяваць, хто зьяўляецца бацькам, паставіць аднаго з іх бацькам, а астатніх адкажыць ад гэтых асоб прывяць адказьнікам, і ўсе яны абавязаны плаціць. Бацькам можа быць кожны з іх, і кожны з іх павінен быць ведаць, на што ён ідзе.

Муж і жонка, бацька і маці карыстаюцца аднолькавымі правамі ў адносінах дзіцяці.

Артыкул 55 праекту прадугледжвае, што калі бацькі незалежным парадкам будуць выкарыстоўваць свае бацькаўскія правы, яны могуць быць пазбаўлены бацькаўскіх праў. Але гэта не вызваляе іх ад абавязку ўтрымліваць сваіх дзіцяці.

Аб падтрымліваньні.

Мы лічым круг людзей абавязаных адно аднаго матар'яльна падтрымліваць, абмежаваных толькі бацькамі і дзецьмі. Бацькі абавязаны ўтрымліваць сваіх неадрослых дзіцяці, а дарослых, у выпадку беспрацоўя, альбо непрацаздольнасьці і калі бацькі маюць магчымасьць ім аказаць матар'яльную дапамогу. Дзеці, у сваю чаргу, калі яны маюць магчымасьць падтрымліваць, то па праекту абавязаны падтрымліваць

бацькоў у выпадку непрацаздольнасьці або ў выпадку іх беспрацоўя.

Усынаўленьне.

У пераходны час ёсць дзесяці тысяч бяспрытульных дзіцяці, якіх трэба забяспечыць, і адным з спосабаў забяспечэньня зьяўляецца ўсынаўленьне дзіцяці ў чужую сям'ю. Мы ведаем, што многія грамадзяне з вялікаю ахвотай баруць дзіце ў сваю сям'ю і зьяўляюць жаданьне яго ўсынаваць. Мы думаем, што забараніць гэта ня варта. Усынаўленьне трэба пашырыць.

Па нашаму праекту дапушчаецца ўсынаўленьне толькі недарослых, але ўсынаўленьне членаў сям'і павінна быць дапушчаецца незалежна ад ўзросту таго, каго ўсынаўляюць, калі ўсынаўляемы будзе фактычна ўдзельнікам у дзяньні дзяцінага гаспадарства. Усынавальцамі могуць быць толькі асобы, якім споўнілася 25 год. Ня могуць быць усынавальцамі службоўцы духоўнага культу, службоўцы быўшай паліцыі, быўшыя члены царскага ўрада, абмежаваныя ў правах судом і інш.

Апекунства.

Апекунамі і ахоўнікамі ня могуць быць асобы, пазбытыя выбарчага права, пазбытыя судом бацькаўскіх праў, даўжнікі і крэдытары пад'ячэных асоб, пазбытыя судом праў. Апекун і ахоўнік зьяўляюцца грамадзяні і ад іх адмовіцца нельга. Абавязкі апекуну і ахоўніка паводляцца дарэмна, але калі маюцца пад'ячэныя дае прыбытак, то апекунскія ўстановы могуць усталяваць апекуну і ахоўнікам унавагароду ў залежнасьці ад ватрачанага часу.

Мы думаем, што асноўныя пытаньні праект вырашае правільна, што праект адбівае ў сабе правасьведомасьць шырокіх мас рабочых і сялян, і калі мы прыём асноўныя палажэньні, што ў іх вылажаны, то мы больш блізка абаронім інтарэсы жанчыны і дзіцяці.

Палажэньне аб Гарсаветах.

(Даклад т. Хацкевіча).

Новае становішча аб Гарсаветах досыць доўгі перыяд абгаварвалася на мясцовых і зьяўляецца вараз як-бы вынікам гэтай калектыўнай творчасьці зацікаўленых органаў і нашых вышэйшых заканадаўчых органаў Саветскай улады.

У гадзі рэвалюцыі і грамадзянскай вайны саветы прадстаўлялі ў сабе баявыя органы, органы агітацыі, органы асьведамленьня, органы барацьбы з буржуазіяй і контр-рэвалюцыяй за рэвалюцыю. Калі ліквідаваліся ўсе франты грамадзянскай вайны, нашы саветы паступова сталі дапамоўца да новых гаспадарча-культурных задач.

Гарсаветы слаба працуюць.

Працэнт браўшых удзел пры перавыбарках у Гарсавет неакруговых гарадоў—46 проц, насельніцтва, якія мелі права выбіраць. Па акруговых гарадох Гарсаветы мелі 43 проц, насельніцтва, браўшых удзел у перавыбарках дэпутатаў у Гарсавет; Бабруйская—53 проц, Барысаўская—58 проц, Полацкая—59 проц.

Вось які мы мелі працэнт удзелу перавыбарцаў дэпутатаў у Гарсавет, гэ-

ты працэнт ніжэй параўнаўча з браўшымі ўдзел у перавыбарках у сельсавесы.

У чым справа і што гэта азначае? Гэта азначае, што мы яшчэ не запікавалі гарадзкіх выбаршчыкаў работай Гарсаветаў: гэта тлумачыцца тым, што работа Гарсаветаў яшчэ слабая, мы ўсюды наглядзем слабую зацікаўленасьць у практычнай рабоце Гарсавету, невялікую актыўнасьць самых членаў Гарсаветаў.

Зраўнума, такое становішча цяпер, калі мы напружваем усе сілы краіны для таго, каб падняць эканаміку, каб падняць культурны ўровень насельніцтва, мы прымушам працаваць інтэнсіўна сельсавесы.

Мы ў супроцьлегласьць таму, што можна наглядзець у Заходня-эўрапейскіх буржуазных краінах імкнуліся і імкліва да таго, каб пры перавыбарках у Савет, як сельскі, так і месцачковы, а таксама і гарадзкі, быў бы найбольшы працэнт удзельнікаў у гэтай выбарнай справе.

Асноўныя прыпынкі новага палажэньня.

Тое новае становішча, якое мы пра-

пануем на зацьверджаньне мае ў сабе трэ асноўныя прыпынкі: перапрацаваць, лічым неабходным вызначыць структуру гарадзкіх саветаў, вызначыць і аформіць выканаўчыя органы і ўзаемаадносіны з другімі органамі. Па-другое, вызначыць матар'яльную базу для працы гарадзкіх саветаў, даць бюджэтыя правы, правы займаў крэдытаваньня і г. д. Патрэба, пашырыць і дакладна вызначыць правы і абавязкі гарадзкіх саветаў і дэпутатаў.

Гарсаветы—ва ўсіх гарадох БССР.

Паперш за ўсё, адносна структуры гарадзкіх саветаў. Да гэтага часу гарадзкі саветы арганізаваліся ў тых гарадох, дзе мелася звыш 10 тысяч насельніцтва. Зараз, па новым палажэньню мы будзем мець гарадзкія саветы ва ўсіх гарадох нашай рэспублікі, незалежна ад колькасьці насельніцтва. Мы ў сучасны момант маем 13 гарадзкіх саветаў: 10 у акруговых гарадох і 3 у раёнах. У апошніх-жа 12 гарадох у нас былі да гэтага часу сельскія саветы. Такое палажэньне, зраўнума, зьяўляецца ненармальным і праект гэта зьявіцца вынішчае в тым, што кожны горад будзе мець свой гарадзкі савет, як усякі іншы населены пункт.

Кожны Гарсавет мае свой прызыдум.

Спрэчным і прынцыповым пытаньнем зьяўляецца палажэньне аб выканаўчых органах гарадзкіх саветаў. Да гэтага часу прэзыдыумы акруговых і інш. выканкомаў у тым месцы, дзе арганізаваліся гарадзкія саветы, зьяўляліся разам з тымі прэзыдыумаў адпаведных гарадзкіх саветаў. Такім чынам, гарадзкія саветы ня выбіралі сваіх выканаўчых органаў. Па новым палажэньню маюцца зусім мяняцца. Гарадзкі савет, як і ўсякі іншы савет, выбірае свой прэзыдум, прычым у гарадох акруговых ня больш 11 чал. і ў гарадох, дзе знаходзяцца раёныя цэнтры ня больш 7 чал.

Для абслугоўваньня работы ў гэтым горадзе ў гарадзкім савете ўтвараецца невялікі тэхнічны апарат. Гарадзкі савет не ўтварае сваіх аддзелаў, а карыстаецца штатам і аддзелаў выканаўчых камітэтаў акругі і раённых выканаўчых камітэтаў па адпаведных галінах працы.

Узаемаадносіны паміж саветамі.

Цяпер аб узаемаадносінах гарадзкіх саветаў у акруговым і раённым выканаўчым камітэтамі. Раней, па старому палажэньню ня было выраўнаваньня паміж гарадзкім саветам, ён як бы непасрэдна падлягаў Цэнтральнаму Выканаўчаму Камітэту. Цяпер становішча некалькі змяняецца.

Гарадзкія саветы ў раённых гарадох павінны мець сваіх дэпутатаў на раёныя зьезд саветаў. Раёныя зьезд саветаў выбірае выканаўчы камітэт і гэтым самым утварае вышэйшы орган улады на тэрыторыі ўсяго раёну. Гарадзкі савет, які зьяўляецца вышэйшым органам для тэрыторыі гораду, дзе знаходзіцца раённы выканком, разам з тым цалкам і поўнасьцю падлягае раённаму выканкому. Таксама і ў акруае. Гарадзкі савет у горадзе, дзе знаходзіцца

да акруговых выканаўчых камітэтаў, павінна непасрэдна сваіх дэпутатаў на акруговы зьезд саветаў. Акруговы зьезд саветаў выбірае выканаўчы камітэт і гэтым самым утварае той орган, які зьяўляецца вышэйшым органам улады на ўсёй тэрыторыі акругі, а гарадзкі савет акруговага гораду зьяўляецца таксама ў падлягаць акруговаму выканаўчаму камітэту.

Матар'яльная база для Гарсаветаў.

У сучасны момант нямальна гаварыць аб ажыўленьні дзейнасьці саветаў, ня даўшы ім матар'яльнай эканамічнай базы. Падстапу мы ў палажэньні маем бюджэтыя правы для гарадзкіх саветаў. Гэта значыць, што гарадзкі савет мае свой бюджэт, яго складае, яго зацьверджае і яго выконвае—праводзіць у жыццё. Мы даём гаспадарчыя правы, пры дапамове якіх гарадзкі саветы маюць пад сваім ведамам камунальную прамысловасьць, частку мясцовай прамысловасьці, кватэрны фонд і інш. маюць, акая будзе непасрэдна знаходзіцца пад ведамам гарадзкіх саветаў. Мы прадстаўляем крэдытныя правы гарадзкім саветам, пры дапамове якіх яны могуць утвараць банкі і інш. крэдытныя ўстановы накітавалі крэдытныя сельска-гаспадарчых таварыстваў. Мы прадстаўляем крэдытныя правы гарадзкім саветам для заключэньня розных выдэлаў і дагавораў.

Адміністрацыйныя правы Гарсаветаў.

Мы даём нашым гарадзкім саветам адміністрацыйныя правы. Гарсаветам даецца права выдаваць абавязковыя паставаны на пытаньнях, якія цікавяць гарадзкое насельніцтва ў тых межах і ў тых правах, якія будуць азначацца дадатковым законам аб выданьні абавязковых паставоў. Гарадзкі саветы могуць прымаць скаргі на неахоўныя дзеянні асоб, што займаюць тыя ці іншыя пасады, і прыцягваць да адказнасьці асоб, вінаватых у якіх-небудзь збройных праступках. Гарадзкі саветы робяць заходы напераджэньня стыхійных няшчасьцяў. Гарадзкі саветы па новым Палажэньню маюць надзвычайна вялікія магчымасьці для сваёй непасрэднай дзейнасьці.

Пашырэнне правоў членаў Гарсаветаў.

Правы і абавязкі членаў гарадзкіх саветаў таксама пашыраны і ўдасканалены. Кожны член гарадзкага савету павінен знаёміцца з становішчам прадпрыемстваў і ўстаноў гарадзкага значэньня, з асобнымі галінамі, і ў асаблівасьці з галінамі тэй сэкцыі, у якой ён працуе; ён павінен на ўсюкі зьявіць рэагаваньне адпаведнай дакладнай запіскай ці дакладам; ён павінен растлумачваць законы насельніцтву; ён павінен сачыць за тым, як праводзіцца ў жыццё па справе паставаны гарсаветаў. Сябры Гарсавету павінны быць заўсёды гатовыя выканаць тое ці іншае заданьне Гарсавету.

Члены Гарсавету павінны рэгулярна даваць справаздачу насельніцтву не радзей і раз у тры месяцы; яны карыстаюцца ўсякімі сходамі для таго, каб пазнаёміць сваіх выбаршчыкаў з тэй саветскай работай, якую яны выкон-

ваюць і тэй работай, якую ведае Гарсавет.

Пашырэнне правоў выбаршчыкаў.

Значна пашыраны правы тых, хто выбіраюць членаў гарадзкага савету. Выбаршчыкі на любым сходе могуць паставіць пытаньне, каб адказаць на зад сваёй дэпутата гарадзкага савету, прычым гэта паставона даводзіцца толькі да ведама адпаведнага гарадзкага савету і скарга не падлягае.

Праца сэкцыяй.

Лепшай формай удзяленьня працоўных у работу Гарсаветаў зьяўляюцца сэкцыі.

У сэкцыях могуць працаваць і толькі члены Гарсавету, але і тэй, якіх ўключаць самі сэкцыі.

Ня можа быць старшынёй сэкцыі загадчык адпаведным аддэлам Агравыканкому ці загадчык часткаю Агравыканкому ў Гарсаветах. Ён абавязкова павінен быць уключэны ў сэкцыю, як знаўца гэтай справы, як працаўнік у гэтай галіне, але не павінен стаць на чале, не павінен рабіць аўтомыны ўплыў на ўсю тую работу, якую робіць сэкцыя, як самастойная арганізацыя Гарсавету, акая, як такая, падлягае прэзыдыуму і пленуму Гарсавету.

Прав сэкцыі Рабоча-Сялянскай іспэцыі можна і праводзіць і зьяўляюцца кантроль над усімі ўстановамі і прадпрыемствамі, якія ня толькі падлягаюць загаду Гарсаветаў, але і тымі, якія не зьяўляюцца падпарадкаванымі загаду Гарсавету.

Аб пленарных пасяджэньнях.

Мы цяпер ставім пытаньне аб тым, каб пленарныя пасяджэньні Гарсавету адбываліся даём, у рабочыя галіны, калі можна было-б сапраўды прапрацоўваць пытаньні.

Матар'ялы, якія трэба распрацоўваць на пасяджэньнях, павінны раскладвацца членам Гарсавету. Кожнаму сябру Гарсавету павінна паставіцца пазвестка з ведай, калі пасідае Гарсавет і што ён будзе абгаварваць, каб быць не выпадковым удзельнікам, а аўсім падрыхтаваным дзяржаўным дэлегатам на пасяджэньнях Гарсавету.

Новае палажэньне ўзмацняе Гарсаветы.

Новае палажэньне, такім чынам, накіроўвае дзейнасьць Гарсавету на практычны шлях.

Тая лінія, па якой павінен вёсць работу Гарсавет, мае вялікае палітычнае значэньне, бо ў ім прымаюць удзел большасць прадстаўнікоў пралетарыяту, Чырвонай арміі, працоўнай інтэлігенцыі і працоўнага гарадзкага насельніцтва.

Гарсаветы, дзякуючы практычнай працы прадстаўнікоў шырокага насельніцтва, павінны яшчэ больш ўзмацніцца.

Хроніка сесіі.

Гарацкая спрэчка па дакладу аб шлюб.

На вачэрнім пасяджэньні 29 і ранішні пасяджэньні 30 чэрвеня адбыліся гарацкая спрэчка па дакладу тав. Сяргія аб шлюб.

Характэрна, што сялянскія выказаньні супроць абавязковай рэгістрацыі шлюб, што прадугледжваецца праектам кодексу.

Удзельнікі сесіі на экскурсіях.

29 чэрвеня удзельнікі сесіі зрабілі экскурсію па балотную станцыю і торфяныя поўні.

Якая глеба, такое і насенне

(Да спрэчак, ці мае беларускі народ сваю мову і культуру).

„Сядзіць расейскі чынадрал
„Ён сьніць былою мою і шыр:
„Цары, царыцы, царквы, трон,
„Пагромы, катаргі, Сібір...
„О, Русь! прымі раба паклоні!
(Янка Купала).

Надоечы аднаму з пішучых гэтыя радкі прышлося сустрэцца з бабруйскім акруговым аграамам гр. Уліціным.

У гутарцы гр. Уліцін, раважачы пра аломныя навны ў Беларусі, з прыемнасьцю зьяў гутарку пра беларускую мову і культуру, згаджаючыся з выказаўшымі «белоруссом» довадамі ў артыкуле «Вражда из-за языка» (гл. «Саветская Беларусь» № 109, ад 16 маі г. г.).

«Я руский,—раважаў гр. Уліцін,—работая в Беларусии, пока не прижмут к языком, а как прижмут—уже жать придется, ибо и теперь циркуляры с центра переводить приходится обратно на русский язык, чтобы понять что-либо. А часть циркуляров «этих» белорусских и подшиваются к делу без исполнения, потому что никому охоты нет читать белорусскую «мову».

І на слоўе «мову» ён зрабіў напіс, сказаў два-тры сквернае беларускія словы, на гэтым адаводена скончыў гутарку.

І калі яму давялося дазнацца, што

з ім гутарыць не «белорусс с Полоцка», а звычайны беларус з тых 80 проц. насельніцтва Саветскае Беларусі, ён спакойна павярнуў «аглабельную» і далікатна разьвітаўся.

Трэба адзначыць, што гэты выпадак з гр. Уліціным не адыны.

Калі ў газэтах «Саветская Беларусь» і «Звезда» зьявіўся артыкул «Вражда из-за языка», дык можна было чакаць наступнае: гэтыя нумары газет ішлі нарасхоп, прычым шмат грамадзян (у большасьці саветскіх працаўнікоў) чыталі толькі вышэйпамнуты артыкул і не аглядалі аніякай увагі на адвамы рэдакцыі.

Прычынай гэтаму было тое, што артыкул «Вражда из-за языка» адбіваў сапраўдныя настроі беларусаў пра «яць», якіх яны не адважваліся адарыта выказаць у друку, аке настойна праводзіць у жыццё, прадуцмы на тэрыторыі Саветскай Беларусі.

Гэтым чынам, выпадак з гр. Уліціным ня ёсць нешта рэдкае, зьявічайнае, а зьяўляецца толькі часткай тых настрояў, якіх пануюць сярод

большасці супрацоўнікаў нашага саветскага апарату, нашых спецыялістаў і інш.

Праўда, ёсць невялікая частка працаўнікоў, паходжаньнем расейцаў, якіх шчыра працуюць над адраджэньнем беларускай культуры і эканамікі Беларусі, але, нажал, гэта зусім невялікая частка.

У гэтым артыкуле мы ня маем на ўвазе разглядаць справядлівы ці не погляды аўтара артыкулу «Вражда из-за языка». Мы лічым, што адкавы рэдакцыі, артыкул т. Жылуновіча, Імшэнікі, рэвалюцый часткі настаўніцтва Полацкае акругі далі надзвычайна добры адказ «белоруссу» і кампаніі.

Мы ставім перад сабой больш скромную задачу: першае, высветліць перад рабочымі і сялянамі, перад усім грамадзянствам БССР, на якой глебе ў ўмовах Беларускай жывуць і пашыраюцца аўтары гэтых артыкулаў, а таксама гр. гр. Уліціны і ім падобныя; і другое, раскажаць усім рабочым і сялянам Беларусі, калі, дзе і як пісаўся ня толькі артыкул «Вражда из-за языка», але і дзесяткі заў і артыкулаў контр-рэвалюцыйнага, правакатарскага, чорнасоціскага, шавіністычнага, русіфікатарскага аьместу.

У гісторыі Беларусі з самых даўніх часоў г. Полацак займаў далёка не апошняе месца. Калі мы азірнемся ў XVII-е і XVIII-е стагодзьдзі, мы бачым г. Полацак, як асяродак езуіцкага ордэну (езуіцкі калегіум), клерыкалізму, каталіцызму, якое разам уя-

тае стрымала ўзрост маладой беларускай культуры, што так буйна красавала ў XVI ст., прынесла ўрывацьне эканамікі беларускага сялянства праз захапленне ўсіх зямель і лясоў польскімі магнатамі, шляхтай і езуіцкім ордэнам.

У часе падзелу Рэчы Паспалітай у 1792 г., Беларусі, а ў тым ліку Полацчына, адшлі да Расейскай імперыі. І вось тут пачынаецца новая роля г. Полацку ў другі бок, але адналькавага вьместу. Раней база лона-вельможы. Польшчы, каталіцызму і шляхецтва, цяпер база Расейскай імперыі ў «Северо-Западном крае», самадзяржаў і праваслаўя. Раней—езуіцкі калегіум, цяпер цэнтр вызаваньня «істинно-православных людей в Северо-Западном крае». І вось пачынаецца: спачатку тры манастыры, пасля каланія іравааная ў сьвятыя Ефрасініна-княгіні полацкая; духоўная семінарыя; два епархіяльных вучылішчы; втаралясонная школа, манастырская школа і ўрэнце каледзі курпуе.

Як бачыць, ні Менск, ні Віцебск ня мог зраўняцца з Полацакам.

І зусім зраўнума, што Полацак пачаў дастаўляць папоў, настаўнікаў у духоўнай асьветаі, «господ» афіцэраў, з якіх, пасля выхаду ў адстаўку, былі «добрыя» воемскія начальнікі на Беларусі, дробнае чыноўніцтва, якое ўсімі сіламі старалася выслужацца перад урадам, каб выйсьці ў людзі.

Полацак стаў на Беларусі асяродак «істинно русской» грамадзасці, пагромшчыкаў, школай чорнасоценцаў. Так было.

Пачалася вайна, і роля Полацку ў гэтым напрамку яшчэ больш ўзмацнілася.

Пасля кароткіх поспехаў і «ізначного торжества российской имперской армии» пачалося адотупленьне ў Прусіі, з пад Кёнігсбэргу, Аўгустоўскай лясой на Віолу, а затым і далей на Вільню аж да Заходняй Дзьвіны, на якой стаіць гор. Полацак.

Кавалі гналі беларускіх сялян, угаасцінцы былі апаўчаны ўдэчамі, якія павяліліся цэлымі абовамі на Украіну, Дон і Сібір.

Слугі-ж царскія ехалі ў ватонах і архівах, са справамі ўстаноў, у даразай мабля і паступова асядалі на гарадох і мястох Усходняе Беларусі.

Такім чынам, гарады Усходняе Беларусі, апрача старых «культурных» і «палітычных» сіл атрымалі значнае папаўненьне з верных царскіх слуг, якіх раней прадавалі ў Заходняй Беларусі. Разам з усімі ўстановамі гор Вільні выехаў і Віленскі Вучэбны Вокруг.

На жал, архіўныя фонды Віленскага Вучэбнага Вокругу часткова загінулі на левым беразе Заходняе Дзьвіны, г. Дзісьне, але «жывыя» сілы віленскага духавенства і вучэбнага вокругу на вялікі жал, пераправіліся на правы бераг Дзьвіны і аселі ў гор. Полацак.

Сюды трэба аднесці досыць вядомага ў тая часы архібіскупа, а пасля і мітрапаліта «всёя православнае Руси» Ціхана, і намесьніка папачына-

(Шаўкі р., Меншчына).

Раформа сельска-гаспадарчага падатку ў гэтым годзе досыць зацікавіла сялянства. Але гэтыя новыя раформы надта мала частка сялянства ведае, дзеля чаго выйшаўда шмат непараўменняў. Самае балючае пытанне, да якога патрабен сур'ёзны падход, гэта вучот даходнасці ў гаспадарцы. Даходнасць у гаспадарцы ўчытаць на цяжка, але галоўнае гэта пачобны даходы, якіх надта цяжка ўчытаць. Неабходна прывесці прыклад па вучоту даходнасці па Цялецкаму сельсавету, недахват гэтага ўчоту. Напрыклад, у в. Цяплені ёсць каваля Купрыявіч Андрэй, які ўліку працаваў у кувін і двама сынамі і быў да 20 руб. у дзень, а пры перавучоце ён кажа, што ў кувін не працуе і зарабіў толькі 75 руб., яму так і запісалі, што даходнасці ад кувін 75 р. Трэба адзначыць, што такі вучот даходнасці зусім напярэкі і бедната кажа, чаму не, калі ён вырабіць у год у сярэднім 350-400 руб., а запісвае

толькі 75, то што-ж яму значыць запісваць падатак. І такія прыклады могуць быць у кожнай вёсцы. Кожны старшыня сельсавету прыблізна ведае, у яго якая пачобная даходнасць, а добра ведае гэта сябра сельсавету тэй вёсцы, у якой ён жыве, і ўсю адказнасць за несправядлівую вучот павінны несці старшыня сельсавету і сябры, а таксама і ўся камісія. Вучот можна зрабіць больш-менш справядліва, а не пакрываць прамісловай і іх даходнасці. Калі вучот будзе зроблен справядліва, то ня будзе недарэчнасцяў з боку беднаты, якая кажа: «Мала таго, што ў яго шмат зямлі, але мае пачобны даходы і мала плоці падатку. Я быў багаты, то і застануся багатым».

Гэта прыклад на выключны; такіх прыкладаў па вёсках ёсць шмат, іх трэба выпраўляць і выправіць можна, толькі трэба больш інструктаваць сельскія камісіі па вучоту і ўлажыць на іх поўную адказнасць за несправядлівую паказанні.

Селянін.

Наша кааперацыя.

Крок наперад.

(Н. Максімавіча спажывае таварства, Клічаўскага райёну, Бабруйшчына).

Праца нашага кааператыву выявілася за першае паўгоддзе 1926 году ў бок значнага саляшэння. Кредытавана насеннем дубіну бедната і матай палешаньня сялянскае гаспадаркі, для чаго насенне дубіну было загатоўлена і размяжована сваёчасова.

Каапераванне беднаты ішло добра, яно яшчэ больш пахварца, бо 10 проц. ад прыбытку сходам пайшчыкаў для гэтай мэты адлічана. Бедната т-вам разам з камітэтам сялянскай узаемадапамогі выяўлена. Сродкі разлічаны. Беднакі самі прыходзяць праціць іх лічыць пайшчыкамі.

Пайшчыкі ў ўмовах вясковага жыцця, далёка вагнаны ад старонніх работкаў, мімаволі чакалі кредыту ад овайго кааператыву. Каб ня даць пайшчыка ў рукі гандляра, які даючы тавары ў кредит на восені, здырае 100 проц. зваротку ад кожнага падаўшага ў яго рукі, праўдзёнае выдае ў кредит усе тавары, якія селяніну патрэбны праз накладныя з вызначэннем колькасці кредыту, назву тавараў. К такому кредытаванню т-ства падрыхтавалася добра. Усе свабодныя грошы ў сялян ляжаць авансам у кааператыве. На размер авансу будзе выдан і кредыт пайшчыку беднаку. Такім чынам, кааперацыя стала пасрэднікам між павышчальнікам і павышчальнікам. Наостаўніцтва ў гэтым годзе кааперацыя мала за касу ашчаднасці. Усе свабодныя грошы сялянці ў спаж. т-стве. Цяпер, калі настаўніцтва прышлося ехаш размятаваць сваё здароўе, ці кваліфікацыю т-ства пашло насустрачу, даючы кредыт на 1/2 і больш месячнага зваротку.

П. І. М.

Праверце трохі лепш.

(Кочышчанскае спажывае т-ва Каралінскага райёну, Мазырышчына).

Рэвізія Кочышчанскага спаж. т-ва ўстанавіла, што старшыня яго тав. Углянец закуплены тавары ў Мазырскага райсаюза прадваімі прыватным гандлярам. Праўда, устанавіў гэту аперацыю было надта трудна, але дапамагі самі пайшчыкі, праз выбарку фактур па якіх дакупляліся тавары. Выяўлена такіх дзевяць фактур, але гэта толькі дзевяць. Пасля рэвізіі Углянец заставіў на працы і сялян гаворыць, што рэвізія дрэнна правярыла. Па словах сялян у т-ве ёсць падобныя дакументы, а таксама прыказкіч прадзе тавары павышаючы расцэнку. Трэба правярыць лепш.

В.

Весткі з месц.

Сьмерць бандытаў.

У Кармянскім райёне (Магілёўская акруга) між вёскамі Ізавя і Багданавічы анойдзены два трупы забітых з агнястрэльнага аружжя Вяцлава, што забіты—бандыт Леаненка і Беларуса, якія прымалі ўдзел у шэрагу аграбленняў.

Забойства ляснікі.

У Дрыбінскім райёне (Аршэнская акр.) невядомыя злачынцы забілі лясніка Дрыбінскага лясніцтва Н. Макаранку.

Пажар.

На хутары Касцяроўска (Талочынскі райёне) ад невядомай прычыны вынік пажар. Пажарам знішчана 8 жылых дамоў з надворнымі будынкамі. Страты—8.300 руб.

Расказаўшы гісторыю гэтых заў і артыкулаў, расказаўшы гурт на якіх растуць і гадоўца шавіністычныя русіфікатарскія настроі, мы лічым неабходным паставіць пытанне: наўжо-ж такія «элементы» як «дзействітэльны статыскі советнік» Пігулеўскі арганізатар таварства «Крестыян» гр. Пшчолка і кампанія, ня ўжо гэтыя тыпы да шостага году існавання БССР будуць сядзець у г. Полацку і акруае, і выхоўваць нашу рабоча-сялянскую моладзь?

Наўжо пастарому яны будуць безнаказна займацца заблудай хлуснёй і правакацыяй?

Савецкая грамадзкая БССР рашуча асудзіла лістападаўшчыну, яе праву Беларускага нацыянал-дэмакратызму, Савецкая ўлада сурова пакарада лістападаўцаў.

Мы лічым, што і ў гэтым выпадку савецкая грамадзкая павінна асудзіць полацкіх вылідажаржаўных шавіністаў, а органы Наркмаўшчыны павінны зрабіць належныя з гэтага вывады.

У БССР не павінна быць ні Беларускай, ні расейскай лістападаўшчыны!

Алесь Адамовіч.

Ал. Аніхоўскі.

Іл. Барашка.

24 чэрвеня 1926 г.

г. Кіславодск.

(Менск—Акопы).

Пусціўшы дома пагаласку, што я нядуж, лячыцца час,—Пакуваў горад, еду ў вёску Набраць здароўя на запас.

Трухочка брычка па дароце,—Сам Разымблём за фураман,—Мяне ж падкідае на вое Ал ям, надобія і канаў.

Дарогі калды, ой, дарогі! Былі ня важны для яды,—Цяпер сам чорт паломіць ногі, На хвост нагоніць верады.

Ах, вы шляхі!..

З гары на горку Кульдык-кульдык, то ўвось, то ўдом, Зыбраўша з думкай на газорку, А тут пад зад дабе вандол..

Конь паўрае ў бок з укоса На плех мурожны пад кустом, Як круціць-верціць пад сам носам, Як той казлішчыцай, хвостом.

Абынал вясцяца прысала, А дрэвы паўне па сто год—Было іх больш, дый далі рады: Працерабіў іх свой народ.

Гляджу на вваленыя бязровы,—Маркотна думкі пацякалі: Змаглі вы буры і марозы, Людакой сякеры не змаглі.

А людзі? Ведама, як людзі, Як кожны насі чалавек: Садзіць сягоння тое будзе, Што ўчора так надбала сьбес.

Бяжыць пад коламі гасцінец, Бяжыць прысадыны навад, Вакол бяж конда сьвет дзядзінец—Палеткі, вёскі, лес, як сад.

Знаёмы гэты мне шлях родны,—Даўгінаўскі вядомы шлях! Які вёс годных і нагодных На векавых сваіх плячах.

З Даўгінава ў Менск балаголы Па ім, бывала, дзень-у-дзень... Ад двецю пах, кшырны ад колаў, Шум ад людзей!..

І ўсё, як цені..

Як сон нявбытай абыяканкі... Заціхнуў шлях, як птах зімой, Цяпер даўгінаўскай фураманкі Ты не спаткаеш, браце мой!

Ты не спаткаеш стуль суседа, Амо! й матулі з вяс ялі... Былі сваімі ў шчасці, ў бедзе,—Цяпер чужыя чужакі.

Ды аві вестачкі адтуля, І нібы сам адтуль далей, Адно пачуеш, як зьявіла Куже там, як і даўней.

А воўк вавзе—адгалоскі Ляцудь сюды, калі дзень ціх, Як бы і воўк адгэтуль вёскі Забыць ня можа там—у іх.

Для птушкі вольнай і для зьвера, Як і для думкі—ўвесь ім сьвет! Для іх ня ўпішаш на паперы Ні меж гранічных, ні пікет.

Калісь мы ў Рыгу абжогам везлі, Цяпер зямлі завезлі часцы... Але ж куды мы, думка, ўлеўлі? Глядзі, наклічам напасцы!

А ну, мой косяк! Што там? Пустка...

Вярні в гасцінца ў бок гужом! Бо далей—«пропуск», і... «шпапетка» Стань Разымблём!

Акопы ўжо!

Янка Купала.

Акопы, 26-VI—26 г.

Рабочае жыццё.

Пеляпшаем вытворчасць.

(Завод «Дрэвапрадзавачнік».)

Вытворчыя пасяджэнні на Менскім заводзе «Дрэвапрадзавачнік» расцатлі сваю праду зусім нядура. Але шмат значных дасягненняў маюць яны і ва гэты кароткі час.

Па адным з пасяджэнняў рабочыя ўвільнілі пытанне, чаму якасць тавараў заводу не на зусім належнай вышыні.

Гэтае цікавае пытанне распрацавалі досыць падрабязна. Большасць рабочых выказала сваё думкі.

— Двойная цыркулярка (Зэмер) дае няроўныя дошкі. На гэта не зварочваюць увагі. І ў выніку—бракованыя мяля.

— Заводскі клей таксама чакае ўсяго лепшага. А пакуль з ім працаваць вельмі цяжка.

Разглядаліся на пасяджэннях і некаторыя «рэжыма-эканомныя» пытанні. Кіямары (чым сьціскаюць клейку) не акованы і загэтым хутка домацца.

Часта іх няма чым замаядзіць. «Пустачок», а праца стаіць. Гаварылася на пасяджэннях і аб тым, што рабочыя ідуць да вярстатаў не адрыва пасля гудка. А хвілін прав 10-15. Каб звышчыць гэта, пасяджэнне прапанавала адміністрацыя наладзіць электрычную сігналізацыю па цэхах.

Ёсць на заводзе і свой вынаходца т. Рубенчык.

Рубенчык яшчэ малады рабочы. Але любімай працы сваёй ён аддае ўсе сілы.

Раней дырку выбівалі камплектам далатоў. Рубенчык замаяніў усе гэта адным долатам. Ад гэтага палешылася якасць і павялічылася хуткасць.

Акрамя гэтага Рубенчык распрацаваў яшчэ некалькі падсобных інструментаў, якія заслужваюць увагі.

Рабкор Стружана.

Рыскі з мясцовага.

СТАНОВІШЧА ПАЛЕПШЫЛАСЯ.

(Віцебск).

На тарфяным заводзе «Дымаўшчына» працуе 4 хаўрусы ў 250 чал. У хуткім часе да 4-х машын прыбавіцца яшчэ 5. Усе ўказаныя інспекцыі працы выконваюцца. Пабудаваны новы барак для абшчышчыцы, рамантаваныя старыя памышканы і куткі.

У мінулым годзе ня было ў нас крамкі, але паклі самі, і выходзіў ён дрэннай якасці. Зараз на заводзе ёсць кааператывная крамка, дзе рабочыя атрымліваюць у кредит усе прадукты першай неабходнасці. Ёсць медыцынны пункт, хая пакуль-што слаба збысьцечны лекарствамі.

Наглядаюча значныя палешаньні і ў справе вытворчасці. У 1925 г. рабочым прыходзілася працаваць на калені ў вальзе. Цяпер гэтага няма. Падвысіліся і заробаток з 1 руб. 50 кап. на 1.000 цэглін да 2 р. 20 к.

Побач з гэтым ёсць на заводзе і культурныя дасягненні. Цяга рабочых, у большасці вясельных і малікоўшчынаў, да асветы вальчэзна. Рабочыя патрабуюць літаратуры і дакладу. Утвораны гурткі па ліквідацыі няписменнасці і палітычны, куды запісалася шмат рабочых.

В.

РЫХТУЕМ КАМАНДЗІРАЎ.

(Нова Барысаў).

Некалькі тыдняў назад у Нова-Барысаве адчыніліся акур. рабочыя курсы камандзіраў авіякіму. На гэтых курсах ёсць прадстаўнікі ад тых фабрык і заводаў, дзе існуюць авіякі авіякіму. Прадстаўнікі гэтых ачэек рыхтуюцца на курсах, каб у любую блявую

хвілю змаглі самі абараніцца ад хімічнага аруддзя ворага і навучыць таго, хто цяпер стаіць за вярстатам.

Я лічу, што дрэнна зрабіла «Чырвоная Барызна», якая не паклапалася паслаць на гэтыя курсы вядомага прадстаўніка. «Чырвоная Барызна» ў гэтым галоўным пытанні вясельна рабочых павязала сваю слабасць.

На курсах навучыцца 20 чалавек.

С. Клопаў.

НАРАДА ПРІНЕСЛА КАРЫСЬЦЬ.

(Мазыр).

Шмат часу цярпела прэфпраца ў саюзе камунальніку. Але воль да ажыўлення яе была склікана нарада прафактыву, на якой кожная камісія атрымала нахлбучку: праца ў чырвоным кутку ня краталася, ішчыя гурткі разам з аховою працы «сшыны» і г. д.

Пасля нарады справа значна пасуваўся ўперад: заправацілі культмаісія і драмгурток, адрамантаван куток, закуплены кнігі для бібліятэкі. Рабочыя наладзілі нядзельнік, на якіх заробілі 200 руб. на пакунку рабч. прыёмніку. Ужо хутка выйдзе насыценная газета.

Склад камісіі па ахове працы аднавіўся і ўжо ёсць вынікі: утворана антэчка, рабочым сьвясасна выдаецца мыла. Ішчыя вярнальнасці (гарбата для заваркі, бочка з кіпячою вадзою ў сьлясарні і г. д.) таксама хутка будуць знішчаны.

На жаль, вытворчыя нарады склікаюцца рэдка і на іх прысутнічае мала рабочых. Саюзу трэба часцей праводзіць такія нарады прафактыву, і яны, бязумоўна, дадуць яшчэ больш карысці.

Мазырца.

Рабочая хроніка.

Перадача харчавікоў у саюз с.-г. і лясных рабочых.

ЦП саюзу харчавікоў паставіла, каб да 1 ліпеня былі пераведзены ў саюз с.-г. і лясных рабочыя сібры саюзу харчавікоў на гэтых асновах: рабёны, якіх ндзіваюць больш 50 чалавек рабочых харчавікоў, астаюцца ў саім саюзе. Адначасна, а таксама прадпрыемствы з лікам рабо чых да 20 чала-

век уключаю, якія знаходзяцца ў вёсках, перадаюцца ў саюз с.-г. і лясных рабочых.

Досьлед акраджаленьняў.

ЦП саюзу паштавікоў у бліжэйшым час мяркуе зрабіць досьлед наступных акраджаленьняў саюзу: Віцебскага, Магілёўскага, Аршэнскага, Мазырскага, Полацкага і Калінскага.

Віцебскага Вучэбнага Вокругу, «ныне араватуюшчаго» у гор. Полацку гр. Пігулеўскага.

Полацк у часе вайны быў горадам штабаў. Штабы арміі, кіравніцтва саюзу гарадоў, вомекага саюзу і цэлы шэраг грамадзкіх арганізацый навадзілі гор. Полацк.

«Истинно русская» грамадзкая вядучая на вайну, узмалася в кожным днём. Быў тут і вядомы «Беларусі» даяч і арганізатар таварыства «Крестыян» гр. Пшчолка.

Калі надыйшла Лютаўская Рэвалюцыя, уся гэтая грамада «истинных» вылучыла в сабе кадры эсераў, меншавікоў і другога кшталку «спасітэлей едліной і недзілмой».

Вось тая глеба і тая ўмова, на якой расла і развівалася полацкая «грамадзкая», якая дае аб сабе адчуваць і на сёньнешні дзень у выглядзе артыкулаў, ваяў і той штодзённай кротавай шавіністычнай працы, якая так шкодзіць будаўтву Савецкай Беларусі.

Калі-ж і як пісаўся артыкул «Вражда из-за языка» і хто яго пісаў? Трэба адзначыць, што в часу даўношняга Полаччыны да Беларусі разлагалася праца чорнасоцініцкіх ауброў ішла ўвесь час упарта і ня спыняючыся. Але найбольшага свайго росквіту яна дасягнула ў 1925 г., калі цэлы шэраг адвадзёных таварышоў, працаўнікоў Беларуса, пачалі атрымліваць свае органы в практычным правядзень-

нем нацыянальнай палітыкі, у прыватнасці беларусізацыі, душаць усякія правы расейскай культуры, робяць немагчымым працу і ствараюць такія ўмовы, калі ўсе культурныя сілы павінны бегчы в Полаччыну ў Расею.

Мана аднаго з такіх правакацыйна чорнасоцініцкіх лістоў, напісанага да аднаго з адвадзёных таварышоў у Менск была выяўлена на Полацкай настаўніцкай канфэрэнцыі ўвосені 1925 году.

Ня глядзячы на гэта, 5 сьнежня 1925 г. на кватэры аднаго в настаўнікаў г. Полацку зыбраецца на чале в гр. гр. Пігулеўскі і Пшчолка влізлая кампанія чорнасоцініцкіх, якія пішучь вышэйшамануты артыкул «Вражда из-за языка», а таксама заяву бада іл аналігчнага зьместу ў прэзідыум ЦВК БССР, у якой гавораць ад 80 проц. насельніцтва Савецкай Беларусі пратэстуець супроць правадзімай кампартыйнай нацыянальнай палітыкі, адраджэння беларускае культуры, арганізацыі для беларускага насельніцтва школ народнай беларускай мовы і г. д.

Як артыкул, так і заява напоўнены блягудай брахнёй па адрасу беларускае культуры, а таксама і тых людзей, якія шчыра працуюць над яе адраджэньнем.

Праўда, трэба адзначыць, што ня ўсе прысутныя падпісалі заяву, хаця-ж усе былі вгодны в палажэньнямі выказанымі ў заяве і артыкуле. Галоўная большасць прысутных былі настаўнікі гор. Полацку.

Хроніка.

Прыём у Бел. Дзярж. Мастацкі Тэхнікум (у гор. Віцебску)

(у 1926-27 навучальным годзе).

У гэтым годзе раскладкі месцаў у Віцебскі Тэхнікум на будзе. Жаданых паступіў у Мастацкі Тэхнікум павіны падзяліцца на наступныя дакументы: 1) анкета, звеставаная адпаведнымі ўрадавымі ці прафсаюзнымі ўстановамі; 2) матрыка аб нараджэнні; 3) аб адукацыі ніжэй сямігадовай; 4) медыцынскія пасведчанні; 5) дзве фатаграфічныя здымкі; 6) дакумент аб адносінах да вайсковой службы (для мужчын); а таксама хатня праца па мастацтву.

Тэрмін падачы заяў—15 жніўня. Заявы без дакументаў, альбо з недарэчнымі апошнімі разглядацца не будуць. Калі дакументы пададзеныя ў верасні, знятыя—15 верасня.

Тэхнікум мае наступныя аддзёлы: 1) малерства, 2) разьбярства, 3) ганчарна-керамічны, 4) пэдагагічна-мастацкі і 5) графічны (прызначаны для адчынення ў наступным годзе).

Пажадна павялічыць колькасць студэнтаў з ліку дзяцей сялянства. Падрабязныя спрыжкі магчыма атрымаць у канцэлярыі Тэхнікуму, г. Віцебск, Валадарская, № 5-5.

АХОВА ЗДАРОВ'Я.

Дзяцей у патранат.

Агульны лік бяспрытульных дзяцей, якія знаходзяцца ў сучасны момант на ўтрыманні арганізацыі «Дом Ребёнка», дасягае па БССР—600 (ва ўзросце да 3 х год).

Нар. Кам. Ахова Здарова робіць захады аб перадачы часткі гэтых дзяцей на ўтрыманне сем'ям рабочых і служачых.

Адчыненне ясель.

У ліпені, з пачатком паліваў прац. распачацца на ўсёй БССР адчыненне дзіцячых ясель.

Усяго ўдзельнічае па дзяржаўнаму бюджэту ў 10 акругах 100 ясель (па 4 на рай), замест 42 у мінулым годзе.

Апроч таго, падрыхтаваны арганізацыя асабліва ліку ясель за разнак калары, цукру, камітэтаў узамалаамаго, шэфскіх т-ваў і самаго насельніцтва. Толькі па 4-х акругах—Менскай, Полацкай, Бабруйскай—маецца на ўвазе адчыніць дзіцячыя ў парадку грамадскай ініцыятывы 14 ясель.

У БЕЛАРУСІМ ДЗЯРЖ. МУЗЭІ.

Рамонт музэю.

Наркамасветы БССР адпусыў 5.000 руб. на правядзенне ўнутранага рамонту музэю. Адчыненне музэю пасля рамонту адбудзецца ў жніўні м-цы.

Новыя экспанаты.

Зі апошні час Беларускі аддзел дзяржаўнага музэю папоўніўся вельмі рэдкімі нацыянальнымі гартытурамі сялянскіх Слуцкай акругі 19 стагоддзя. Акрамя гэтага аддзел атрымаў партыю слухіх пясцоў з характэрнымі вышпудамі.

Папаўненне яўрэйскага аддзелу музэю.

Яўрэйскі аддзел музэю за апошні месяц атрымаў 4 рукапісы з жыцця яўрэяў у 30-50 г. г. мінулага стагоддзя на Беларусі. Сярод якіх цікава адзначыць твор дагэтуль невядомага аўтара Лімана—Рыўліна «Песня друга».

Гэты-жа аддзел яшчэ атрымаў вельмі рэдкія экзэмпляры дзіцячых амулетаў, летапіс т-ва «Падтрыманне сырот» гор. Шклова і шмат іншых матэрыялаў.

Ненадрукаваныя лісты пісьменніка Шолом-Алейхеа.

На гэтых дзёх яўрэйскі аддзел дзяржаўнага музэю атрымлівае 10 яшчэ дагэтуль ненадрукаваных лістоў пісьменніка Шолом-Алейхеа.

Толькі цалер гэтых лістоў будзе надрукаваны ў працах яўрэйскага аддзелу Іаэль-культу.

116 яўрэйскіх насыценных газет.

У яўрэйскім аддзеле дзяржаўнага музэю адчыняцца куток новай яўрэйскай культуры. Між іншым у кутку будуць выстаўлены 116 яўрэйскіх насыценных газет, якія цалер выдадзены на Беларусі.

Праезд сэкратара польскага консульства.

Учора праз Менск у Варшаву праехаў другі сэкратар польскага консульства ў Маскве Г. Хлапчыньскі.

Запасны фонд прамысловых тавараў.

Дзяля забяспечы выхад на рынак прадукцыі сельскай гаспадаркі па даступных цэнах, Нар. Кам. Гандлю вызначыў запасны фонд прамысловых тавараў БССР у агульнай суме на 8.125.000 руб. Заснаваў гэты фонд неабходна да верасня 6-г.

Асвета.

Гал. Упр. Праф. Асветы БССР размеркавала месцы для вучэбных устаноў РСФСР па камуніфікацыях.

Гэтыя месцы размяркоўваюцца: для ЦПСБ—41, сэжыкі навуковых працаўнікоў—8, міжсаюзнаму бюро Івжнчэраў—7, ЦК ЛКСМБ—21 і Галоўпрафасветы—16. А ўсяго—93.

Дацягненне пляцоўка.

Сёння пры дыспансэры сухотнікаў адчынілася новая пляцоўка, разрахованая на 45 дзяцей.

Аб здачы камунальных прадпрыемстваў у арэнду.

Управ. камунальнай гаспадаркі пры НК Унутр. Спраў апрацавала інструкцыю аб здачы камунальных прадпрыемстваў у акругах і райах у арэнду.

Згодна інструкцыі, у арэнду будуць здавацца толькі тыя прадпрыемствы, якія з'яўляюцца яўна дэфіцытнымі і няма магчымасці сваімі сродкамі зрабіць іх прыбытковымі.

Тэрмін здачы ў арэнду—12 год.

Да барацьбы з шаленствам.

Дзяля рашучай барацьбы з шаленствам сабак, Беларускі Саюз Паліўнічых намясці абвясціў на 3 гады кіраванню, у працягу якога ўсе сабакі павіны сядзець у дварах на прывазі.

З дзёру сабакі будуць выпушчаць толькі ў намордніках сыстэмы, якая забяспечвае ад укусаў.

Аб страхаванні ад агню.

Управа дзяржаўнага страхавання прыслала ў Эканамічную Нарату на зацьверджанне зноўныя па сельскаму абавязковаму акладному страхаванню будынкаў ад агню на 1926-27 год. Нормы прапастаўлены на 6-х табліцах з дакладным вызначэннем нормаў забяспечвання. Эканамічная Нарата нормы зацьвердзіла.

Фізікультура.

Новыя спартыўныя стадыёны.

з ліпеня ў Воршы адчыняцца спартыўны стадыён. Канчаткова стадыён будзе абсталяваны да 10 гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі. У дзень адчынення адбудзецца футбольны матч паміж Менскай камандай—Аршанскай і Віцебскай.

Лодачны прабег Мазыр—Кіеў.

У хуткім часе адбудзецца лодачны прабег Мазыр—Кіеў. У прабегу прымае ўдзел 10 чалавек.

Водная станцыя ў Барысаве.

Прафсаюзы і Барысавскі савет фізікультуры распачалі працу па адчыненню ў Барысаве воднай станцыі. Зараз у горадзе налічваецца дзве грабніны камавы.

КІНО.

Першая фільма Белдзяржкіно.

Закончана і змантажыравана першая фільма Белдзяржкіно «Прастыгута». У хуткім часе фільма будзе дэманстравацца ў кіно-тэатрах Менску.

Кастусь Каліноўскі.

Па даручэнню Белдзяржкіно т. т. Гольдман і Віткоўскі перапрацавалі сцэнарый «Кастусь Каліноўскі».

Выпуск студэнтаў.

11 ліпеня адбудзецца ўрачысты выпуск 150 студэнтаў пэдафку БДУ. Восемню адбудзецца выпуск 180 новых дактароў.

Праезд менскіх камсамольцаў.

Робочая моладзь СССР выбрала ад сябе дэлегацыю ў Аўстрыю для абвясціўня ў жыццё і працай аўстрыйскай моладзі.

На гэтых дзёх стала вядома, што дэлегацыя не атрымае віз. Аўстрыйскі «дэмакратычны» ўрад зачыніў дзверы перад рабочай моладдзю СССР.

У знак пратэсту 29 і 30 чэрвеня па больш буйных прадпрыемствах горада Менску адбыліся сходкі рабочай моладзі.

БІБЛІАГРАФІЯ.

«Прамень»—часопіс паступовага студэнцтва. Прага. Травень 1926 г. № 1. Змест: Ад рэдакцыі.—Песня раята. А. Родніч.—Сялянскі Саюз і яго антысялянскія ролі. П. Д.—Некалькі ўваг аб становішчы ў Польшчы.—Трошкі аб беларускай партыі эсэраў. Г.—Аб беларусізацыі. Культурнік.—Вершы. Волькер.—Вершы. Жылка.—Служка. Іма Волькер.—Хроніка.—Пісьмо ў рэдакцыю.

У апошнія часы срод беларускай эміграцыі ідзе праезд дыферэнцыяцыі. Адварная ад мас, дэкаля ад падзей і барацьбы сяа-го краю эміграцыя жыла сягонняшнім днём, жыла інтрыгай і палітыкантам. На фармаванне яе класавай псыхалогіі мае не малы ўплыў і голас хлебных інтарэсаў, прымакка, калі не кар'еры, дык дабрабыту ў разумеванні інтэлігента. Доўгі час дзёныч эміграцыя пакладзіла надзею на пільскую Польшчу,—авось адумаецца і ахватуе які пількі для беларускага аддзяжэцкага руху. З кожным годам надзея гэтая драбнелі, а падхаліствы ўзрасталі. Ужо аб міністрскіх партфэлях вайшэйшай рады на было і гутаркі, была а на думка, каб як вымаіць на каленцы а польскага паніці літоўскага кіеру цёплае месца і кусок інтэлігенскага хлеба. Але акуланты-паны самі бакроты, а пры тым яны дагэтуль лічылі неадбытым і іхнымым стварэнне беларускай пільнацы ў сваёй пільцы.

А тымчасам у Сав. Беларусі ўзрастае ройная культура і дэбрыт шырокіх мас, ёсьць прадаты грунт для прыляжэння творчых сіл. І вось эміграцыя дзёліцца на два лагёры: адны арыентуюцца на Менск, другія яшчэ ніжэй агляюцца перад катом і эксплэатарам Зіх. Беларусі. У сваёй анты-савецкай ненависті дэкаля дэкаля—такі пан Мамовіч дэкаля эсэраў, рэпрэзэнтуючы беларускую эміграцыю, уваходзіць у перагаворы з дэфэнзуйнай групай авантюрыста Паўлюкевіча.

Трэба адзначыць, што раскол беларускай эміграцыі прышчыла вучэбная моладзь з Зах. Беларусі ў пераважнай большасці сьмны працоўных бацькоў, якія разам з бацькамі пераносілі зьлезк, вызыск і павяверу ашалеялі акуланцкай улады. Моладзь гэтая, перад якой ачынены ў краі дзёверы школ, паехала ваганніцу шукаць адукацыі, зтаўшы несправедліва да буржуазнага ладу. Яна на горкіх жыццёвых дослехах цвёрда пераказалася, што дабрыт краю трэба будаваць на аўсім іншых новых падставах, на пралетарска-класавай ідэалогіі.

У сваёй рэвалюцыйнай моладзі рабочыя шклянога заводу «Пралетары» адначатаюць, што ніякія старонні ня змогуць пашкодзіць прыгэчанай моладзі Аўстрыі аб'яднацца з свабоднай моладдзю СССР.

Моладзь 1-й і 2-й дзяржаўнай друкарні пільміць ганьбай аўстрыйскі ўрад.

Аб гэтым-жа сьведчаць і іншыя рэвалюцыйныя моладзі менскіх рабочых. Яны патрабуюць допуску сваёй дэлегацыі.

Абавязковая пастава № 31.

Менскага Акруговага Ветеринарного Комитета.

30-га чэрвеня 1926

У адмену паставы сваёй ад 1-га ліпеня 1926 году № 4 у выплаты паўторнага ветэрынарна тавара вбору, Менскі Акруговы паўч Камітэт паставіў: 1) пакінуць правамоцным пар. 16 і «б» абавязковае паставы 1-га лістапада 1925 году за такой рэдакцыі:

Паўторны ветэрынарны агляд жыёлы і сырых прадуктаў вёлы з выплаты вбору яшчэ адбываецца ў гор. Менску пры наступных умоў:

а) пры перагоне жыёлы па дасці больш 500-т кіламетраў, перавозцы яе па чыгунцы і шляхам вносіў на адлегласць, вышэйшую 800 кіламетраў;

б) пры перавозцы прадуктаў, хутка поуюцца і сырых прадуктаў вёлы па чыгунцы, водным шляхам вносіў на адлегласць, перавозку 250 кіламетраў, з віком 500 кіламетраў.

Увага: Прадуктамі, якія поуюцца, трэба лічыць: мясныя шы, мясныя вырабы (апрот сёраў).

в) пры перагоне ці перавозцы вёлы і прадуктаў жыёлы з вэраў.

Увага: Выплата вбору паўторна ва паўторны агляд жыёлы і сырых прадуктаў жыёлы ў іншых падках не дэвалдаецца. Гэтая паставы набыла моц пра 7 дэён пасля агаляшэня яе.

Старшыня Акруговага Ветеринарного Комитета.

Секретар СУШКО.

Паштовая скринька.

РАБОРАМ.

Розыгаўзу Б. С. (Чэрвень) Чакам ад донцаў у «Рабкорскую трыбуна» і «Населку рабкора». Нешта лічог ад в. с. чуваць.

Катану Аўсёму (Барысав) вш донца чарговай «Рабкорской трыбуны». Чытае больш частае прысылкі карэспандэнцыі, Чуману А. М. (Віцебск) Апошні донца зьмешчаны Пішэне чысьцей і больш.

Мельніку, (Любань-Случчына) Донца ішчам заўтра. Прысылайце чысьцей тар'ял.

Л. Ж.

Адказны рэдактар М. КУДЗЕЛЬ.

НАРОДНЫ КАМІСАРЫЯТ ЗАМЕЖНАГА І УНУТРАНАГА ГАНДЛЮ БССР

) гэтым абвясчае, (

што 25-га чэрвеня 1926 году ён запісаў у рэстар на рэгістрацыі трэстаў

ТРЕСТ ПАД НАЗВАЮ: ВІЦЕБСКАЯ ДЗЯРЖАЎНАЯ ФАБРЫКА АКУЛЯРАЎ

Эканамічная Нарата пры СНК БССР зацьвердзіла статут вышэйпамянёнага трэсту паставою ад 21-га мая 1926 году.

Месцазнаходжаньне Праўленьня: г. Віцебск, Верхня-Набярэжная вул. д. № 41.

Прадмет вырабу: выраб акулараў.

Ніжэй абвясчаецца ўступны баянскі фабрыкі на суму капіталу 69 000 руб. на 1-га кастрычніка 1924 году, зацьверджаны прэзыдыумам ВСНГ БССР.

Кіраўнік Спраў Народнага Камісарыяту Гандлю НЕСЬЦЕРАЎ.

БАЛАНС

Віцебскае дзяржаўнае фабрыкі акулараў

на 1-га кастрычніка 1924 г.

Зацьверджаны Прэзыдыумам ВСНГБ пасля размеркаваньня прыбыткаў і іншых сьпісаньняў.

АКТЫЎ.

ПАСЫЎ.

1. Мэмасьць	42355 94	1. Капіталы:	
2. Матар'ялы	32036 21	на статусу:	Асцоўны 42355-94
3. Паўфабрыкаты	13151 98		Абаротны 26644-06
4. Гатовыя вырабы і тавары	8692 97	Рэзэрвы:	69000 —
5. Грашовыя сродкі і каштоўныя паперы	7002 08	Амартазацыйны:	5577 21
6. Пад'адточныя сумы	78 65	Фонд на паліпшэньне быту рабочых:	2265 47
7. Дэбіторы	8260 05		3124 —
8. Абавязаньствы і дакумэнты да атрыманьня	7954 82	2. Банкі на вучоту вэксалёў:	6284 82
9. Наскочаныя капітальныя рамацы	1105 41	3. Вэксалі выданыя:	8138 10
	120728 11	4. Крэдыторы:	26306 48
		Пад'адточныя сумы:	32 06
			120728 11

БАЛАНС

Гал. бухгалтэр (подпіс).

Гал. бухгалтэр (подпіс).

З арыгіналам баянску, які зацьверджан Прэзыдыумам ВСНГБ, верна—(подпіс).

ТЕАТР-КІНО.

Чацьвер, 1-га ліпеня

5-я гастроль Ленінградзкай оперы

„ТРАВИАТА“

Опера ў 4-х дзёях, муз. ВЭРДЗІ.

Пачатак а 9 гадз.

Чацьвер, 1-га ліпеня

6-я гастроль ансамблю артыстаў Ленінградзкага Акадэмічнага Тэатру Драмы

б. Александрынскага.

„ИДИОТ“

Драма па Дастаеўскаму.

„ТРУС“

Кіно-раман у 7 частках. Зьверху праграмы

ХРОНІКА

1-ы май у Чэха-Славакіі і г. д.

Гажоўлігбел № 19243.

Пісачанскі с.-сав. Капільскае рэв. Случкай акр. абвясчае аб сьва-ванні шлюб Філікевіч Даміні Лу-рэццэвай з грамадзянінам Філікевіч Хёдэрам Іванавічам, які знаходзіцца невядома дзе. Справы будзе разглядацца ў месцы тэрмін з дня абвяс-чэньня.

Пад'адзел ЗАГС-у пры Случкай Акр. Вых. Кам. паведамляе, што 13-га ліпеня 1926 г. у 11 гадзінаў рашыў паміжхаванні ЗАГС-у (г. Случка) акул-няк Акр. Вых. Кам. (Віцебск) будзе раз-глядацца справа аб скасаванні шлюб-грам. Гольдберг Басі Іванавіч з грама-дзянінам Гольдбергам Шалым Яакс-ва-Моўшэва.

ЗГУБЛЕНЫ:

— Сябр. біл. № 8962, выд. сягам прэ-асветы Бел. Прамовіч А., кв. 2617.
— Лекавая кніж., выд. Астрошчына Гардзешкім Раймискомім, Прамовіч А. 2618.
— Вучоты, кніж., выд. Пухавіцкіх раён-вык. кам. Прамовіч А., кв. 2619.
— Пашп. № 12668, выд. Менск. акр. кі-Елісаву А. М., кв. 2407.
— Ліч. кніж., выд. 6. Самаліаўскіх раён-вык. кам. Галевічы І. Н., кв. 2408.
— Матрыцы, выніс, выд. Менскім Загсам-Трушкёвічу І. Ф., кв. 2410.
— Каарэрац. кніж. МПРК, сябра саюзу харчаваньня, Фіерштэйна С. М., кв. 2411.
— Учоты, кніж. на кні І № 188, выд. За-слаўскім раён. выканаўчым кам. Маршэва-ка Ф., кв. 2412.

Менск. 1-а дзяржаўная друкарня